Poštnina plačana v gotovini

Cena današnje štev. 2 Din.

Posamezne številke: Navadne Din —·75, ob nedeljah Din 1·—.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 10·—, za inozemstvo D 15·—, dostavljen na dom D 11·—, za izkaznice D 10·—, in [illegible] po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA" MARIBOR Jurčičeva ulica štev. 4.

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din —·75, ob nedeljah Din 1·—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — Ček. poštnočekovni račun štev. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Naslov

Maribor, četrtek 25. decembra 1924.

Leto: V. — Številka: 294.

T
Tit. Knjižnica licej
Ljubljana

Današnja številka »TABORA« obsega 10 strani. Prihodnja bo izšla v soboto.

Odločen nastop vlade proti boljševiški ekspozituri.

Radićeva stranka razpuščena.

Zakon o zaščiti države razširjen na HRSS. — Božič voditeljev HRSS v zaporu.

BEOGRAD, 24. decembra. Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila včeraj ob 5. uri, se je razpravljalo o vprašanju odnosov napram HRSS. Minister notranjih del Maksimović je predložil ministrskemu svetu obsežen

obremenilni materijal proti HRSS,

ki se tiče njenega razmerja z Moskvo in akcije, ki jo vodi med narodom v smislu boljševiške propagande.

Ko je notranji minister končal poročilo o tem obremenilnem materijalu, je povzel besedo zunanji minister dr. Ninčić in opozarjal, da se

vsa Evropa bori zoper boljševiške življe,

ki bi hoteli s kryjo in ognjem prevrniti sedanji družabni red.

Na podlagi obeh izčrpnih referatov se je razvila obsežna diskusija. Rezultat 4urnih posvetovanj je bil nastopen:

HRSS je odgovorna za politične akcije, ki jih je vodila v duhu Moskve. Ker je HRSS stopila v III. internacijonalo, je to treba tako razumeti, da je s tem stopila v službene zveze z Moskvo in da bo delovala kot boljševiška stranka. — Kot taka pa spada pod zakon o zaščiti države. Ministrski svet je tedaj sprejel predlog notranjega ministra, da naj se napram HRSS nastopi v smislu določb zakona o zaščiti države in stranko razpusti. Na odgovornost bodo poklicane vse one osebe, ki vodijo HRSS.

Kakor izvemo, bodo voditelji HRSS aretirani v tekom današnjega dne.

Tirana v rokah ustašev, boji okrog Skadra.

Nasilstva Fan Nolijeve vlade nad našimi državljani.

BEOGRAD, 24. decembra. Glasom dozdajnih vesti so včeraj čete Ahmeda Bega Zogu zavzele Tirano, s čimer je uspeh revolucije zajamčen. Poroča se o bojih krog Skadra. V Skadru vrše oblasti Fan Nolija nasilstva ne le proti domačim političnim nasprotnikom, ampak tudi proti našim državljanom, ki stanujejo v Skadru ali so tam radi kupčij. Proti tem nasiljem bo naša vlada izročila vladi v Tirani oster protest.

Izjave mariborskega velikega župana o organizaciji mariborske oblasti.

G. dr. Bogomil Vošnjak, bivši poslanik in minister, je imel priliko, da se je z gospodom velikim županom mariborske oblasti g. dr. Pirkmaierjem razgovarjal o organizaciji mariborske oblasti, ki mu je dal na razna vprašanja podrobna pojasnila.

— »Katere posle opravlja sedaj veliki župan mariborske oblasti v polnem obsegu?«

= »Dosedaj je v polnem obsegu posloval v mariborski oblasti **oddelek za notranje posle**, nadalje **oddelek za kmetijstvo z odsekom za veterinarstvo** in s **hidrotehniškim odsekom.** Oddelek za notranje zadeve obsega vse posle obče uprave, ki spadajo pod nadzorstvo ministrstva za notranje zadeve, ter je ta urad urejen tako, da je bilo mogoče vzdrževati brezmibno poslovanje. Isto velja tudi o oddelku za kmetijstvo. Hidrotehniški odsek še potrebuje popolnitve, ker mu primanjkuje še osobja ozirom potrebnih prostorov.

— »To je torej vse, kar upravljate, g. veliki župan, v Vašem stvarnem področju?«

= »Ni to vse, kar je oficijelno že v kompetenci velikega župana, je pa vse, ker ima danes že potrebno osobje in torej možnost, da posluje. Saj je izvedena tudi likvidacija zdravstvenega oddelka ter je dodeljen velikemu županu sanitetni referent. Tudi posli gradbene direkcije so deloma likvidirani ter je določen gradbeni strokovni referent za mariborsko oblast. Ali oba ta oddelka sta danes še nepopolna ter poslujeta z največjo težavo, ker ni potrebnega osobja na razpolago. — Posli obče uprave, ki so pod nadzorstvom ministrstva za zgradbe, sploh še niso bili preneseni v polnem obsegu na velikega župana, tako da gradbeni oddelek v resnici še ne posluje kot upravni oddelek, temveč si pridržava kompetenco še gradbena direkcija v Ljubljani.«

— »Kaj pa je z ostalimi posli, ki spadajo po zakonu o obči upravi v pristojnost velikega župana?«

= » V glavnem je v zgoraj navedenem zapopadeno vse. Posamezna ministrstva, čijih posli spadajo istotako v občo upravo, se pač v očigled predstoječe nadaljnje likvidacije pokrajinske uprave obračajo name tudi v svojih resornih zadevah, zlasti kadar gre za organizatorna vprašanja in vprašanja osobja.«

— Ali ni pričakovati, da bo veliki župan mariborske oblasti že skoraj prevzel tudi pristojni delokrog ostalih ministrstev?«

= »Likvidacija pokrajinske uprave v Ljubljani se seveda nadaljuje in bi mogel veliki župan mariborske oblasti že davno prevzeti tudi druge posle svoje zakonite kompetence, ako ne bi obstojale zapreke zlasti glede namestitve nadaljnih oddelkov. To vprašanje je treba rešiti pred vsemi drugimi. Jaz sem že svojčas pripravil rešitev v tem pravcu, da se izseli finančna uprava iz sedanjih prostorov, da bi tako dobil veliki župan prostore za ostale oddelke svojega področja. V tem pogledu zavisi mnogo od mariborske mestne občine, ki bi imela dati na razpolago takozvano Kiffmannovo hišo za nastanitev finančnih uradov. Upam, da bodo tam odločujoči krogi sami uvideli in spoznali pomen, ki je v čimprejšnji popolni vpostavitvi mariborske državne oblastne uprave ter da ne bodo stavili takih zahtev, katerih finančni minister iz načelnih razlogov ne bi mogel sprejeti. Zadevna pogajanja z mestno občino bodo te dni končana in je to potrebno tembolj, ker prihajajo iz centrale naredbe, da se z novim letom likvidirajo preostali oddelki pokrajinske uprave v Ljubljani ter preide kompetenca na pristojne velike župane. Ako ne dobim potrebnih prostorov, je neizbežno, da bo poslovanje v teh zadevah glede mariborske oblasti zaostalo in vse prebivalstvo bi trpelo vsled tega brezdvomno občutno škodo.«

— »Uverjen sem, da si bo uredila mestna občina svoje stališče tako, da kot središče mariborske oblasti ne bo tvorila posrednega vzroka za veliko škodo, ki preti prebivalstvu cele oblasti. Saj bi si s takim zadržanjem takoj od početka zapravila zaupanje ter uničila nade, ki jih stavi prebivalstvo vsega ozemlja oblasti na svoje središče.«

= »Jaz sam nimam vtisa, da sedanje mestno zastopstvo ne bi imelo razumevanja za važnost ugodne rešitve tega vprašanja ter sem prepričan, da pridemo že v teh dneh do sporazuma. Gospod župan mestne občine je od občinskega sveta že pooblaščen, da to vprašanje uredi v vsem obsegu.«

— »Torej s 1. januarjem prihodnjega leta mislite, gospod veliki župan, da bo Vaša kompetenca že razširjena?«

= »Gotovo je, da mora pričeti s tem dnem poslovanje **prosvetne uprave**, ker je pri prosvetnem oddelku v Ljubljani že odrejeno, da se s tem dnevom tamkaj ne sprejemajo več vloge, ki spadajo v področje mariborske oblasti. Tudi je te dni izšla v »Uradnem listu« naredba gospoda ministra za socialno politiko, da se **oddelek za socialno politiko** v Ljubljani likvidira ter preidejo zadevni posli v moje področje. Kakor Vam je znano iz časopisnih vesti, je tudi **oddelek ministrstva trgovine in industrije** v Ljubljani v likvidaciji ter prevzamem pristojne posle takoj, ko dobim za to potrebne prostore. Danes sem prejel obvestilo, da je ministrski svet v svoji seji dne 16. tm. odredil **likvidacijo direkcije šum v Ljubljani**, kolikor spada njen posel v občo upravo. Pri mariborski oblasti se vpostavi oblastni šumski referat. — Ministrstvo za vere je že svojčas odredilo likvidacijo svojega oddelka pri pokrajinski upravi ter bodo posli prešli na mariborskega velikega župana najbrže s 1. jan. 1925.«

— »Ali bi s tem bila državna uprava mariborske oblasti že popolna?«

= »Preostala bi še likvidacija poslov, ki so pod nadzorstvom ministrstva za agrarno reformo in kakor sem prej že omenil, onih, ki so pod nadzorstvom ministrstva za zgradbe. Glede poslov **oddelka za agrarno reformo** je likvidacija precej enostavna, ker se poslovni teritorij sedanjega okrožnega agrarnega urada v Mariboru v glavnem krije z oblastnim teritorijem. S podreditvo tega urada velikemu županu bi bilo v zakonu predvideno stanje vpostavljeno.«

— »Kaj mislite ukreniti, da dobite v svoje področje tudi posle, ki so pod nadzorstvom minist. za zgradbe? Stavim to vprašanje radi tega, ker je baš v tem pogledu na deželi, in zlasti od strani okrajnih zastopov največ pritožb, da se interesi mariborske oblasti ne vpoštevajo.«

= »Popolnoma sem si svest važnosti tega resora, ter bom vsekakor merodajne činitelje opozoril na nujno potrebo, da se tudi glede tega resora vpostavi stanje, kakor je predvideno v zakonu o obči upravi. Uverjen sem, da se to posreči, ker bi sicer upravna sodišča spravila v zadrego državno upravo, oziroma organe, ki bi zavlačevali vpostavitev zakonitih kompetenc.«

— »Torej imamo upravičene izglede, da pridemo že v začetku prihodnjega leta do rednega poslovanja državne oblastne uprave v Mariboru?«

= »Jaz vsaj si prizadevam, kolikor je v moji moči, moram pa seveda apelirati tudi na podporo drugih činiteljev, kolikor zavisi ugodna rešitev tega važnega vprašanja od njih.«

— »Jaz sem prepričan, da se Vam to posreči ter želim to tembolj, ker prebivalstvo na deželi nestrpno pričakuje popolnega in rednega poslovanja mariborske oblasti.«

= »Tudi meni je znano, da je naše prebivalstvo skoro brezizjemno vneto in hvaležno, da dobi v neposredni bližini drugoinstančno državno upravo. Seveda moram prositi zlasti sedaj, v prehodni dobi, za potrpljenje ker je organizacija tako velikega aparata, in zlasti pri obstoječih vsestranskih ovirah zelo težavna ter ji gotovo ne bodo prihranjene otroške bolezni.«

— »Kaj pa mislite o oblastni samoupravi?«

= »To vprašanje je za razvoj mariborske oblasti in za blagor njenega prebivalstva največjega pomena. Znabiti bo pa drugikrat prilika, da o tem obširneje govorim.«

S tem je bil zanimivi razgovor končan. Gospodu velikemu županu moramo biti hvaležni, da je s tako jasnostjo razložil, v kakem stanju se nahaja organizacija in poslovni obseg mariborske oblasti. Iz njegovih izjav pa tudi jasno zveni ljubezen do stvari, ljubezen do naroda in države ter skrb, da pride ljudstvo v naši pokrajini čim prej do čim najpopolnejše državne uprave in samouprave.

Doma in po svetu.

— Zakaj je Radić šel v Moskvo? — Predsedstvo HRSS skuša na vse mogoče načine zabrisati utis objave pogodbe, ki jo je sklenil Radić z boljševiki. V zadnji štev. »Slobodnega doma« na vsa usta trdi, da je to falzifikacija. V drugem članku pa prav naivno in kakor nalašč za božično pravljico servira svojim vernim ovčicam bajko, da je Radić šel v Moskvo zato, da zasigura za slučaj amputacije Hrvatske njeno nerazdeljivost. Baje so mu tako v Londonu kakor tudi v Moskvi to zasigurali. Blažen, kdor veruje, ker njegovo bo Radićevo kraljestvo!

— Značilno! »Književnik i novinar« Roman Bendé, ki brez vsakega poklica lepo udobno živi in hujska v Gornji Radgoni na račun Radića, objavlja v Radićevem »Slobodnem domu« dopis iz **»Prevalje. Dravska dolina (Štajerska)«** (sijajen geograf, ta Bendé!), v katerem pravi, da ga »svaki čas zamoli koji njemački seljak, radnik, obrtnik pa i trgovac, da mu dadem adresu, da se može predplatiti na »Freies Heim«... Kdor pozna naše obmejno nemštvo in ve, da se oprime vsakogar, ki poskuša rušiti državo, bo vedel prav oceniti tudi gornjo izjavo in je vsak nadaljni komentar nepotreben: konštatiramo samo še, da je v Rogatcu vsa zagrizena nemškutarija baš iz teh razlogov vstopila v Radičevo republikansko stranko. Svoji k svojim!

— Republika na nebu in na zemlji! G. Radić še sicer ni uvedel novega očenaša in njegovi republikanci še vedno molijo »pridi tvoje kraljestvo«. Izgleda pa, da ne bo več dolgo, ko bo g. Radić izdal povelje, da se mora moliti odslej naprej: »pridi Tvoja republika... kakor na nebu tako na zemlji«. Zakaj očividno je sklenil razširiti svojo republikansko propagando tudi na nebesa. Zakaj v svoji božični poslanici svojim pravovernim republikancem je staro častitljivo pesem »Rodio nam se kralj nebeski« že spremenil. Da ne mara kralja niti v nebesih, zato bi se naj ta pesem glasila: »Rodio nam se sin djevice«. Pa še pravite, da Radić ni vsega mogočen. Še kralja nebes bo vrgel s prestola.

— Balkanske države strnjene proti boljševizmu. Že dne 26. ali 27. tm. bo prispel v Beograd bolgarski ministrski predsednik Cankov. Njegov prihod je v zvezi z ustanovitvijo strnjene fronte balkanskih držav proti III. internacijonali. Ozka protiboljševiška zveza, ki bo sklenjena med Jugoslavijo, Bolgarijo, Romunijo in Grško bo odgovor na divjo agitacijo ruskih krvnikov, ki bi hoteli tudi na Balkanu vprizoriti krvavo dik-

taturo z bombami oborožene manjšine. Blok bo formalno sklenjen že prihodnje dni.

— **Knez Arzen težko obolel.** Iz Beograda poročajo dne 23. decembra: Kralj Aleksander bo odpotoval jutri v Pariz, ker je njegov stric knez Arzen težko obolel. Na povratku se bo kralj ustavil na Bledu, kjer ga bo pričakovala kraljica Marija.

— **Ruski poslanik je moral zapustiti Albanijo.** Iz Drača poročajo: Major sovjetske vojske Krakovjeckij, ki je dne 16. decembra s številnim osobjem in z družino prispel v Drač kot poslanik sovjetske vlade pri tiranski vladi, je moral dne 18. tm. nenadoma zapustiti Albanijo. Albanska revolucijska vlada, ki je v poletju priznala sovjetsko vlado de iure, je v zadnjih dneh izpremenila svoje stališče in sporočila g. Krakovjeckemu, da ga ne želi več videti v svoji bližini.

— **Sedem albanskih ministrov obsojenih na smrt.** Vlada katoliškega monsignora Fan Nollija je v najkritičnejšem trenutku vprizorila na hitro roko proces proti ministrom prejšnje vlade, češ, da so zakrivili sedanjo vstajo. Obsojeni so bili na smrt: prejšnji ministrski predsednik Ahmet beg Zogu, njegov tast Ceno beg Jakova in prejšnji ministri: Mersid beg Libohova, Shafquet beg Verlaci, Abdurahman Dibra, Alija beg Briona, Mustafa Aranaitasi in Kosta Kotta. Slednjemu je bila kazen spremenjena v stoletni izgon. Prejšnji orožniški poveljnik Banush Hamdin je bil obsojen v 10 let ječe oz. 20 let izgona. Obsojeni politiki se sedaj borijo na strani ustašev.

— **Macedonski umor v Milanu.** V Milanu je novinar in voditelj federalističnih makedonstvujuščih Peter Ircaulev ustrelil v neki trafiki Bolgara Štefana Dimitrisa. Ircaulev je na policiji povedal, da je bil Dimitris član makedonske organizacije, ki ga je v propagandne namene poslala v inozemstvo, kjer pa je zanemarjal svoje dolžnosti in ga je organizacija obsodila na smrt. Po makedonski morali pa sme vsak član organizacije justificirati obsojenca.

— **Okrajni zastop v Sv. Lenartu razpuščen.** Že l. 1911 so bile zadnje volitve v okr. zastop Sv. Lenart v Sl. gor. in seveda že davno ni bil več legalno zastopstvo ljudstva. Cela vrsta izvoljenih članov je že mrtva, drugi so odstopili, in ves okr. zastop je bil danes samo še nekak »rumpfparlament«, v katerem sta komandirala dva prevžitkarja ter klerikalni tajnik. Iz pisarne okrajnega zastopa so se pošiljala vabila na klerikalne politične shode in orlovske prireditve. Gospodarstvo v okraju je bilo skrajno zanemarjeno, zlasti ceste, ki nudijo žalostno sliko klerikalnega gospodarstva. To je postalo nevzdržno ter je oblast bila prisiljena, da do novih volitev srezke skupščine okrajni zastop šentlenarški razpusti. To se je zgodilo včeraj 23. dec. za gerenta je postavljen župan g. Matija Vračič iz Senarske, za njegovega namestnika g. dr. Milan Gorišek. Gerentu je bil prideljen ožji sosvet 5 članov ter širši sosvet, s katerim so zastopniki vseh občin okraja.

— **Hvaležna srca!** Mi, ki smo bili od Vas obdarovani, se spominjamo Vaše požrtvovalnosti in prosimo Vas za nadaljno Vašo naklonjenost napram nam bednim slepim. Nadalje prosimo ostale, ki se nas še niso spomnili, da to sedaj ob prihodu Novega leta radevolje store. Vsem dobrotnikom kličemo srečno in veselo Novo leto. — Redni člani podpornega društva slepih v Ljubljani. — Wolfova ulica 12.

— **Na motociklju skozi puščavo.** Dva Holandca de Gelder in Stene sta prispela iz Aleppa v Bagdad. Prepotovala sta 600 milj skozi puščavo na motociklu tipa Davidson. Potujeta krog sveta, da proučita gozdove raznih držav. Odpotovala sta iz Amsterdama 2. sept., bila v Pragi, Dunaju, Budimpešti, Carigradu in Anatoliji. Gotovo prvič, da pridejo potniki v Bagdad na motociklih. Navdušenje, s katerim sta oba odpotovala iz Carigrada, je sicer na slabih cestah znatno popustilo. Nadaljevala bota potovanje v Nafrak, kjer se ukrcata v Bombay, ali pa pojdeta preko Perzije in Beludzistana v Quetto.

— **Smrt radi kilograma orehov.** V Čantavinu sta se pred nekaj dnevi sprla radi kilograma oreha dva vaška fanta Silvester Sendi in Matej Hohlanja. V prepiru je Sendi tako izbodel z nožem svojega nasprotnika, da je ta vsled močnega krvavenja izdihnil.

— **Prijetne vesti za obolele na revmatizmu.** Pred dvemi leti iznašel je mladi ruski lekarnar in bakteriolog Dr. Rahlejev zdravilo proti vseh vrst revmatizma, katerega je imenoval po njegovih sestavnih delih Radio-Balsamica. Uporaba tega zdravila pri bolnikih obolelih na revmatizmu, gihtu in revmatiznem isijasu dosegla je neverjetne rezultate, tako da je Radio-balzamika priznat od vsih medicinskih avtoritet Evrope kot jedino in najsigurneje sredstvo proti vseh vrst revmatizma. Zdravilo se uporablja kot mazilo, ter zelo hitro deluje neškodujoče srcu, ter ne pušča nikakih znakov ne na koži ne na organizmu. — Naš svet mnogo trpi vsled vojne na revmatizmu, ter ima sedaj vsaki bolnik revmatizma priliko, da se z 2 do tremi steklenicami tega zdravila hitro in dobro ozdravi. Za izdelavo in prodajo zdravila otvoril je dr. Rahlejev laboratorij v Beogradu, Kosovska ul. 43. 2968

— **Katastrofa na otoku Malorca.** Minole dni se je od otoka Malorca odtrgalo 140 četvornih km zemlje. Več vasi je izginilo.

Mariborske vesti.

Maribor, 24. decembra 1924

m **Himen.** G. Anton Zorko, pisarniški ravnatelj pri velikem županstvu v Mariboru, se je poročil z gospico Milko Tomažinovo iz Šmartna pri Litiji. Mnogo sreče.

m **Božično razpoloženje.** Razen vsakovrstnih posvetnih dobrin je tudi vreme tisto, ki v znatni meri vpliva na božično razpoloženje. Zdi se tedaj, da je treba v božični kroniki zabeležiti tudi vreme. Včasih je sicer zima muhasta in se rada jutri ponorčuje iz tega, kar je danes zapisal vestni vremenski kroničar, vendar pa se nam zdi, da se ne bomo zmotili, če bomo napisali: Ne bo snega za Božič. To dejstvo pa je treba z obžalovanjem vzeti na znanje, kajti zdi se, da je Božič brez snega to, kar naravna [illegible] obložene veje, sani, zvonenje kraguljčkov in temu primerna temperatura pod ničlo, to se v našem podnebju prileže tako kot dobra kapljica po pravem božičnem kosilu. Vsled tega bo letošnji božič pogrešal svojo pravo uniformo. Na hribih je drugače: tam je ostra zima zadnjih dni navesila tolika inja, da je pokrajina dobila tipično sneženo oblačje. Kar se božiča tiče, imajo na kmetih vedno kaj »extra«, kar v mestu pogrešamo... No, zato pa bodo pri nas zazvonili zvonovi v stolnici in v frančiškanski baziliki, da že skoraj deset let ne tako. Njih ubrani zvoki bodo plavali v sveti noči širom mesta, trkali na razsvetljena okna in spremljali Jezuščka, ki bo odkrival deci čudežna smrekova drevesa. Naj bi tudi ta zračna godba pripomogla, da bo božič prinesel pravo veselje v hiše, kjer so ljudje dobre volje!

m **V zakladnici duha...** Božič vodi v srca, ki so še dostopna čaru pravljic, v bajno deželo kralja Matjaža, v kristalne dvore Sneguljčice, v prelepi paradiž Jezuščka z drevesom. Odrasle pa naj popelje v pravljično zakladnico duha, mišljenja, čustvovanja, lepote... To je knjižnica. Mar se ne skrivajo na težko obloženih policah čarobni ključi, ki nam odpirajo bajne svetove? Kaj je drugo lepa knjiga kot tak ključ, ki odpre pozornemu in dovzetnemu čitatelju vrata tuje duše, ta nas popeljejo v skrivnosti človeškega življenja, v neznano kovačnico usode in sreče, v labirinte mišljenja, skratka: v svet misli in čustev, v znanost in umetnost. Kdor pozna bogato založene police v naši **»Ljudski knjižnici«**, se bo razveselil, ko bo našel v katalogih celo vrsto novih knjig domače in tuje literature. Je res prava zakladnica duha, ki daje tisočero pobud misli in fantaziji in iz teh številnih knjig, ki so dobile zadnje dni nove, prav čedne omare in police, si lahko vsakdo izbere enega ali po več omenjenih čarobnih ključev, ki nam odpirajo pravljične svetove pred pogledi duha...

m **Ljudska knjižnica bo o praznikih odprta v četrtek dopoldne od pol 10. do pol 11. ure.**

m. **II. redna seja mestnega sveta mariborskega** se vrši v torek, dne 30. decembra t. l. ob 17. uri popoldne v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročila predsedstva: 2. Predlogi in vprašanja; 3. Poročila odsekov.

m **Roparski umor v Studencih** vznemirja še vedno ljudsko domišljijo in razdražuje vsak dan znova zanimanje za ta strahoten sad človeške izprijenosti. Tako širijo najrazličnejše govorice o Žlahtičevih prejšnjih umorih, od katerih jih bo menda res vsaj nekoliko prišlo sedaj na dan. Državno pravdništvo zasleduje smotreno vse niti, ki se pleto okoli Žlahtiča in je upati, da bo že v doglednem času spletena strašna vrv, ki bo ta izrodek zadavila. Kakor izvemo, je državno pravdništvo stavilo predlog, da se izpusti na prosto Žlahtičeva žena. Predlog bo menda danes izvršen.

m. **Prvi veliki koncert Glasbene Matice v Mariboru** je definitivno določen za dan 14. januarja 1925. Proizvajala se bode, kot smo že poročali, skladba Mrtvaški ženin. V tem prekrasnem muzikaličnem delu velikega umetnika Dvořaka se v enomer menjavajo soli in divnodoneči zbori, ki jih od začetka do konca spremlja globokozamišljena instrumentacija. G. ravnatelj Topič, ki bode delo dirigiral, je sicer že ponovno pokazal svoje izvanredne zmožnosti, vrhunec umetnosti pa bode pokazal pri prireditvi tega koncerta. Celo goro skrbij, študij in truda prevzame pevovodja s tako kompozicijo in treba je silne vztrajnosti in velike požrtvovalnosti, predno zamore stopiti dirigent s svojim delom pred kritično občinstvo. Samo pri takih velikih prireditvah se more v pravi luči opažati znanje, spretnost in umetnost dirigenta. Dve uri bode lahko poslušala publika skladbo, katero je obdelala Glasbena Matica v treh mesecih po tri večeri na teden. Vso kompozicijo je naštudiral tako z zborom, kot orkestrom in soli g. ravnatelj Topič sam. Če povemo, da je to Dvořakovo delo veliko večje in mnogo lepše kot vsaka opera, smo za reklamo tega koncerta povedali zadosti.

m. **Društvo jugoslov. akademikov v Mariboru.** Sestanek članstva se vrši v soboto, dne 27. decembra t. l. ob 20. uri v društvenem lokalu. Ker so na dnevnem redu predpriprave za januarski elitni ples, pričakuje odbor polnoštevilne udeležbe.

m. **Mestni kino.** (Prednaznanilo). Od 26. do vključno 29. decembra se predvaja v Mestnem kinu prekrasen film v 6. činih »Najlepša žena sveta«, ljubavna drama, v glavni vlogi Lee Parry in Olaf Fjord, ki nam zajedno prikazuje prekrasno in bogato modno revijo. Film ima veliko prednost, ker vsebuje krasne posnetke najlepših mest Evrope, karneval v Rimu, izbruh Vezuva, ter tekma lepotic v Londonu.

m. **Grajski kino** prinaša od četrtka do vključno sobote najnoveiši Harry Piel-film »Izgubljena sled«, senzacijonelni doživljaj v 17. činih. Harry Piel-a-filmi so znani. Izkazujejo se nenadkriljivimi senzacijami, izborno režijo, prvovrstno igro in silno napeto vsebino. Harry Piel igra v tem prvovrstnem filmu zopet v dveh sferah: Orientalskega maharadžo in sasonskega Harry-a. Poleg Harry Piela je omeniti še njegovo soigralko Ester Careno, katero smo že dolgo pogrešali v filmu.

m **Prošnja ubogega invalida.** Težki 80% ni invalid, na pljučih bolan, vsakega dela nezmožen, po večini prikovan na posteljo, z ženo in 5 otroci, ki so nepreskrbljeni, živi v največji bedi in revščini, ter prosi vsa dobra srca, naj se ga usmilijo in naj izroče svoja darila v uredništvu »Tabora«, kjer se izve tudi ime in naslov reveža.

m **Novi tečaji za strojepisje, stenografijo, knjigovodstvo ter srbohrvaščino** (posamezni pouk) začnejo na **zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru** dne 3. februarja 1925. Vpisovanje, pojasnila in prospekte v specijalni trgovini s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. Nobene podružnice! 2895

m **Jugoslovanska hranilnica in posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo v Mariboru, Frankopanova ul. 2.** naznanja sledeče: »V svrho nabave oblačilnih in gospodarskih potrebščin vseh javnih nastavljencev in delavcev in v svrho centralizma odplačil posameznika samo na jednem mestu in **v svrho znižanja obrestne mere** je sklenila podpisana zadruga uvesti blagovne kredite. Postopek je sledeči: Stranka zaprosi za kredit na pr. za 3000 din. Ta se mu pri seji zadruge dovoli proti kritju z menico s poroki in event. proti odtegnitvi odplačil od službenih prejemkov. Namesto gotovine izroči zadruga kreditojemalcu blagovno knjižico, ki ima spredaj žig in podpis zadruge do zneska na pr. 3000 din. S to knjižico pride stranka, ki je postala član zadruge v blagovni oddelek Jugoslovanske hranilnice in posojilnice, glaseče se do zneska, ki ga potrebuje v svrho nakupa robe pri v poštev prihajajočih trgovcih. Mesto denarja plača stranka nakupljeno robo s kreditno nakaznico. Stranka potrdi prejem robe na račun, katerega pošlje trgovec direktno podpisani zadrugi. Duplikat računa dobi stranka. Od trgovca na podlagi kreditne nakaznice vposlan račun plača zadruga. Na ta način si stranka lahko nabavi pri trgovcih raznih strok gospodarske potrebščine, račune bode pa plačala zadruga. Na ta opisan način bode dolg stranke centraliziran samo pri zadrugi, kjer bode zavezanec plačeval v obrokih ozir. se mu bodo obroki odtegovali od službenih prejemkov adruga ima pri trgovcih plačilne olajšave in radi tega je blagovni kredit pri zadrugi dosti cenejši kot gotovina; ker ima stranka stalen kredit n. pr. do 3000 din. lahko stranka če je še n. pr. odplačala gotovo svoto 300 din. znova dobi kreditno nakaznico do visokosti dovoljenega kredita. Za sedaj znaša obrestna mera za blagovni kredit največ 10%. Nakupi se lahko manufaktura, konfekcija obleka po meri, perilo, platno, železnina, steklenina, čevlji klobuki razna drobnarija pohištvo, premog, drva živež itd. Uradne ure blagovnega oddelka so od 18. do 20. ure in ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure. Frankopanova ul. št. 2.

m **Uboga vojna vdova** z dvemi otroci (12 in 13 let), ki se je preživljala kot delavka v tovarni, je bila prisiljena iti za šest tednov v bolnico. Sedaj je brez zaslužka in stradajo ona in otroka. Naproša dobre ljudi, naj ji v tej strašni bedi pomorejo, dokler zopet ne dobi službe. Naslov se izve v našem uredništvu, kjer se lahko tudi oddajajo darila.

m **Najboljši univerzalni računski stroj** za seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje je »Triumphator«. Samoprodaja in razkazovanje radovoljno po tvrdki **Ant. Rud. Legat & Co,** Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, specijalna delavnica za popravila pisarniških strojev, **Maribor, Slovenska ulica 7,** telefon 100. Nobene podružnice! 2896

m **Adresar za Maribor.** Knjigarna V. Weixl založi velik adresar mesta Maribora, ki bode popolnoma natančen po sedajnem ljudskem šetju sestavljen, tako da se bode takoj našlo vsako hišo, vedelo, čegova je, kdo je vse trgovec, obrtnik ali industrijalec, v kateri ulici ali hiši, kje so vsi uradi itd. K adresarju bode priložen zato tudi poseben načrt in seznam ulic po štev., pa tudi novi seznam telefonskih naročnikov. Vsak drugi seznam, ki bi se hotel izdati, bo proti temu nepotreben. Ker bode izdaja le v skrčenem številu, se prednaročila v prvem oziru upoštevajo.

m **Trgovski ples.** Trgovski gremij v Mariboru priredi 24. januarja veliki trgovski ples, kojega čisti dobiček je namenjen za vzdrževanje trgovske nadaljevalne šole. Vabila se bodo že v prihodnjih dneh razposlala. Ker je mnogo naslovov gremiju neznanih, ki bi se plesa gotovo radi udeležili, se prosi za oddajo dotičnih naslovov pri katerem si bodi trgovcu v Mariboru, ki bodo naslove oddali trgovskemu gremiju.

m. **Gostilna Narodni dom, Maribor, telefon 88,** priporoča za praznike različna izbrana vina od 11 Din. naprej. Posebno se priporoča izborno vino iz vinogradov dr. Lipold-Balon, Doplihar in Vinarske šole. Vesele praznike, dosti denarja in veliko žejo želi resavrater **Andrej Oset.** 2952

m **Hotel Halbwidl** na Božični dan in na dan Sv. Štefana jutranji in večerni koncert kvarteta R. Richter. Glej oglasni del »Senzacija«.

m **Hotel restavracija Halbwidl** za Božične praznike. Božični dan in Sv. Štefan jutranji in večerni koncert kvarteta Richter. Predvaja se prvikrat božična kompozicija Veseli bož. prazniki od E. Koedel arang. R. Richter z pojačenim orkestrom. Točijo se prvovrstna letošnja Laznička vina kakor tudi najfinejša ljutomerska vina v steklenicah in Götzovo črno in marčno pivo. 2969

m **Kavarna mestni Park** je odprta od 16.—3. ure. Dnevno svira prvovrstni pianist Mirko Herzer od 21. do ½3. ure. — Drsalci od ribnika lahko odložijo garderobo v kavarni. 2973

Vesele Božične praznike

BOGOMIR ŠLAHTA, restavrater

2971 **Grajska klet.**

Grajska klet

K O N C E R T

Četrtek in petek ob 17. uri. 2972

Listnica uredništva.

Rogatec. Ljubezenski izleti Vašega Don Juana s sestrico usmiljenih sester brez uniforme niso za nas noben političen dogodek, če tudi je ta Don Juan klerikalni agitator in pobratim nemčurskih radičevcev. Zdravo!

Vesele božične praznike

vsem naročnikom, bralcem in prijateljem želita

uredništvo in uprava „Tabora“.

Smrečica.

Stoji, stoji mi smrečica,
oj smrečica zelena,
in z zlatimi je nitkami
kot bajka prepletena.
Z orehi, pomarančami
bogato obložena
in s pisanimi svečkami
vsa, vsa je razsvetljena.

Pa zrastla ni ta smrečica
v zasneženem mi gaju,
ej, take smrečice rasto
za pridno deco v raju.
V božično noč sam Jezušček
na ramo jih zadene,
prinese doli na zemljo
in deci raj odklene.

(Iz knjige: Utva, »Kraguljčki«, Druga pomnožena izdaja. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna).

Vesel dogodek.

Posvečeno mladim srcem.

Tesar Jožef je izgubil v jeseni službo; ker pa je moral plačati najemnino in ni imel denarja, mu ni preostalo drugega kot zapustiti hišo, ki je bila dolga leta njemu in njegovi družini toplo gnezdece. Vrla njegova žena Marija se je udano napotila z njim. Od vsega imetja jima je ostal samo osel. Ker ga nihče ni hotel kupiti, je Jožef zamahnil z roko in dejal:

— Rad imam živali, ne bom osla ubijal; naj le pojde z nama. Morda se bomo skupaj učakali srečnejših dni.

In sta se podala na pot. Šla sta z oslom od vasi do vasi, od mesta do mesta. Jožef je zaman iskal dela.

— Ne ostanem v tej deželi, ki ne more preživeti ljudi, kateri bi hoteli pošteno delati. Izganjajo naju iz svojih hiš kakor potujoče glumače. Pojdimo kam drugam, kjer so pravičnejši ljudje.

Marija je pritrdila, zakaj bila je njegova žena in zapisano je, da mora žena iti za svojim možem.

Znočilo se je nekoč in potujoča dvojica se je vlegla nekje na križpotju. O polnoči se je osel prebudil in postal nemiren. Predramila sta se tudi mož in žena in se vpraševala, kaj je neki prišlo njunemu nememu tovarišu, da je tako nemiren. Zdajci sta ugledala na zapadni strani množico padajočih zvezd. Zjasnil se je obraz, zakaj zvezde so pokazale, kam morata iti, da prideta do svoje sreče.

In sta prehodila mnogo dežel. Trdna in potrpežljiva je bila živalica in je vztrajno nosila izmučenega Jožefa in Marijo. Hodila sta že mnogo mesecev in prehodila veliko sveta. Slednjič sta prispela na ljuba slovenska tla. Marija je bolehala; vendar pa je skušala svojo utrujenost prikriti pred skrbnim Jožefom, ki ji je bil dober kot oče svojemu najdražjemu otroku.

Pravzaprav je bilo tako: tesarjevi so čakali otročička.

Bilo je pozimi; povsod je ležala debela snežna odeja, oslu se je često spodrsnilo na opolzki cesti; tudi slaboten je že bil, zakaj pičla je bila njegova popotna hrana. Zahotelo se mu je trave domače grude, ki je tudi živali najslajša na svetu.

Nižal se je večer. Dan je ugašal za rdečimi oblaki in sneg je škripal od mraza. Tesarjevi pa še vedno niso videli človeškega bivališča. Mariji so že čisto ozeble roke; rokavice z enim prstom so ji bile že davno preluknjene; ihtela je na skrivaj, toda Jožef je dobro videl njene svete solze: zmrznile so ji bile na obrazu in so izgledale kakor biseri.

Slednjič sta prišla na vas. Ali vas je bila revna in ni imela zanje prostora. Bajtar, na čigar okno je Jožef potrkal obupan in izmučen do smrti, je prišel iz bajte in jima odprl hlev. Jožef ga je nastlal s slamo; osel se je kaj hitro sprijaznil s sosedom volom, ki se je vzleknil ondi sit in zadovoljen.

Marija pa je vsevdilj stokala.

— Kaj ti je, ljuba Marija? — jo je vprašal tesar v težkih skrbeh. Ni dobil odgovora.

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: o polnoči se je pojavila velika zarja, vas je postala svetla ko ob junijskem poldnevu; luč je padala z močne zvezde, ki je priletela nad hlev prav tisti trenutke, ko se je Mariji rodil sin. Vsa vas je bila pokoncu, vsak se je vpraševal, kaj se je zgodilo. In hiteli so ljudje z vseh strani iz bližnjih in iz daljnih koč.

Šestletni Ivanček, sin zidarja Molka, je vzel trobento, stopil pred hišo in zatrobil. In glej — zdajci so mu vzrasle peroti, dvignilo ga je kvišku in je sfrfotal nad hlev; trobil je, vedno bolj, trobil, da se ga je čulo daleč po slovenski deželi. In ko je nehal trobiti, so se oglasili pravi pravcati muzikantje, kakor godejo na naših gostijah in premicijah: krojač Hlebec, čevljar Močnik in še več drugih, ki piskajo, puhajo in godejo, da odmeva v nebo k samemu sv. Petru pred nebeškimi vrati. In godejo venomer in šestletni Petrček drži pred njimi note in obraz se mu smeje od ušesa do ušesa. Dedek Filip prinaša pisano, z lepimi slikami okrašeno zibeljko, Zorčevi otroci prinašajo kruha in mleka, drugi hite z božičnim pecivom, ki je polno orehov, strdi in sliv; vsak, kdor vidi zvezdo in sliši godbo, hiti k hlevu revnega bajtarja in vzame s sabo, kar mu je pri roki. Celo stari, dolgobradi berač Miha jo krevsa po cesti in veselo marmlja: »Slava bodi Bogu na višavah....« Tudi ovce hite same iz hleva in se veselo pridružujejo deci. In okoli hleva se zbere toliko ljudi, da se pismonoša zaman suva z ljudmi in cepeta z nogami od nevolje, da ne more dostaviti brzojava: kdo ve, komu je namenjen? — nedvomno, da se ni nihče spomnil tesarja Jožefa in dobre njegove Marije.

In tako je zbrana v domačem Betlehemu vsa slovenska vas s pastirji, godci, kmečkimi veljaki in ženskami od najstarejše do najzaljše; župan se drži bahavo in priganja slovenskega organista, da naj piše zapisnik o čudnem in veselem dogodku.

Velik in svet Božič je prišel na vas in prinesel sina revnemu tesarju v hlevu. In bum — bum: čuj, zabobnel je strel iz pravega možnarja, da se je prestrašil vol v hlevu in da je vztrepetala začudena družina okoli njega. Ustrelil je vaški policaj: v znamenje, da se je rodil tesarjev sin, ki bo pobratil vse ljudi, prinesel blagostanje in izgnal s sveta hudobijo, ki kuje orožje in zažiga smodnik proti ljudem, ki bi hoteli biti dobri in zadovoljni.

Vesel je ta trenutek in srce prekipeva očetu Jožefu in materi Mariji, ko vidita množico okoli hleva in izobilje darov pred sabo. In vzradoščeni ljudje zapojo na vse grlo:

»Veselite se, radujte se!«

— Kako naj vam poplačam? — vprašuje srečni tesar Jožef, ali nihče nima časa, da bi mu bil odgovoril: vsak se steza na pete, da bi čimprej ugledal otročička, ki se je rodil v hlevu in ki mu je prisvetila na pot čudna zvezda. In brž prineso žene povoje in toplo odejo, a Prosnikova babica kuhajo juho — močno, kurjo juho, ki pokropča in ozdravi slehrnega bolnika.

Tako so proslavili Božič v slovenskem Betlehemu. In kaj bo zraslo iz tebe, tesarjev sin v tujem hlevu? Kaj bo s tabo, lepa, čudežnomila, nikdar pozabljena slovenska zemlja?

Jos. Kostanjevec:

List iz dnevnika.

Iz mraka tema. Vedno gostejša, nebo brez zvezd, zastrto s težkimi oblaki. V temi prhutanje nočnih ptic, kroženje sovražnih nevidnih bitij, vedno hujši vrtinec zlobnih duhov, ples satana in njegove družbe. Drugo vrhu drugega, vrvenje in kipenje, sovraštvo in zavist, bratomorstvo, skrunjenje in teptanje, blatenje in sramotenje vsega, kar bi moralo biti sveto in nedotakljivo, srcu življenje... Kje je svetal oblak, na katerem bi priplul oni, ki ga trpinčeni in v smrtnem strahu trepečoč hrepeneče pričakujejo trpini velikih duš in ponižnih src. Kje je oni, ki bi prinesel odrešenje in toploto, v naše koče svetlobo in ljubezen? Kje ste vi, mogočniki, ki vam je narod izročil najdragocenejše svoje svetinje, da jih čuvate zvesto in brezpogojno, da iz njih črpate samo ono, kar je v korist največjemu in najmanjšemu, najbogatejšemu in najubožnejšemu?! Ali ste oslepeli, da ne vidite? Ne, prav dobro vidite, bistre in sokolovje so vaše oči, a srca vaša so kukavičja in nrav vaša je hijenska. In zato boste nekdaj namesto rešiteljev, ki vas je izbral in v to mazilil narod, izdajalci in morilci nad njim in njegovimi sinovi. Kje je oni, ki bi prinesel odrešenje in toploto, v naše koče svetlobo in ljubezen? Kje je rešitelj, kje svetal oblak, na katerem bi priplul?... Po vrtu sem hodil nekoč, sam s saboj in svojimi neveselimi mislimi. — Naokoli je bila pomlad, vsa svetla in bleščeča, vsa duhteča. Vsa vevajoča in vriskajoča, ljubezen dihajoča. Vseokoli je bilo drhtenje in hrepenenje, je kipelo — mlado življenje iz preorane in posejane zemlje, iz trte in zore, iz slehernega drevesa in najrahlejše bilke. Vsepovsod sama velika, osrečujoča ljubezen. In med vso to lepoto, med to vesoljno ljubeznijo, med to angelsko pesmijo edini hreščeči disakord — človek s svojimi majhnimi, nehvaležnimi mislimi. Z zlatom in srebrom je obložena miza, z dragulji in diamanti je okrašena zlata skleda na njej. A v skledi, z nebeško jedjo do vrha napolnjeni, plava ostudna muha. Veliki židovski pljunek!.... Sredi vrta je razprostirala stara jablan svoje široke veje. Čegava roka jo je zasadila in negovala? Cvet je bil na njej pri cvetu, nežen, žametast, belordeč. Kje je človek, ki bi ustvaril enakega? Leto za letom se poraja na novo, iz njega dozoreva plod, leto za letom razveseljuje oko in srce. Leto za letom roma v tuje kraje, da govori o grudi, ki ga je rodila. V nizki podstrešni sobici z edinim oknom na mestne strehe čepi siromak delavec z ženo in kopico otrok pri brleči svetilki. Božični večer je, v kotu so jaslice, skromna večer-

Božična causerie.

O božiču piši tako lepo in gorko, da bodo ljudje ginjeni. Najmanj moraš pisati tako, da ne bo nikomur otežkočalo prebave; navada je namreč, da se tega dne prebavlja obilneje in počasneje ko drugekrati. Meni, ki sem rojen v dobi moderne literature, se je vedno zdelo — kakor hitro sem namreč začel dvomiti, da bi Jezušček nosil drevesca iz bližnje hoste — da utegne biti božič v zvezi z dobrimi prebavili. Življenje v mestu me je o tem temeljito poučilo. In kadar moram pisati o božiču, se mi zmerom zdi, da bi najbolj zadovoljil čitajoče občinstvo, če bi napisal kratek sestavek pod naslovom: »Dober tek!« Vendar pa — kdo bo toliko iskren, da bi to priznal? — Kar se listov tiče, je treba imeti za božič dober uvodnik. Dejal bi: rečen uvodnik, ki se gladko prigrizuje in se razleze kot dobro namočen suhor. V tem uvodniku mora biti lepa beseda o tisti angeljski pesmi: »Mir ljudem na zemlji!« Tega si ljudje želijo in v vojnem času so se take besedne slaščice še prav posebno prilegle; v povojnem času, ko imamo ženevski protokol, še bolj. Svoje dni je imela najlepše božične uvodnike dunajska »Neue Freie Presse«. To menda zbog tega, ker se Židje že od nekdaj zelo razumejo v mirovne zadeve, in pa ker so na Ballplatzu zelo radi čitali, če je kdo pisal o miru in o spravi med narodi. Po nekolikih ponesrečenih uvodnikih o božični mirovni pesmi sem se uveril, da moje skromno pero niti izdaleč ne zadene tiste okusnosti, ki bi se ubrano ujemala s poezijo obložene gosposke mize. Za take reči mora človek biti kaj več, vsekakor pa je priporočljivo, da ima veliko vaje v dobrem okusu in veščega zdravnika za prebavila — telesna in duševna.

Pravzaprav je naš božič anahronizem. Iz vere se je pretvoril v legendo ali simbol, iz legende v otroško pravljico. Do sem bi še imel pravico do obstoja. Tu se zdi kot žarek mistične luči, ki je bila zmerom silnejša od suhe umstvene resnice. Toda kaj imamo od božiča takoimenovani prosvitljeni ljudje? Kaj je nam božič? Tradicija, družinski dogodek, dolce far niente, sopuh pečenke in tako naprej. To je božič, ki zahteva denarja in predvsem denarja, anahronističen božič, ki stori, da imajo židovski listi krščansko božično prilogo in vojaški listi članke o miru in bratstvu ljudi. Tak božič je ena izmed laži — dasi nedolžnih laži — sedanje civilizacije. So ljudje, ki priznavajo, da ima božič pomen samo še za deco. Večina nič ne priznava in tudi nič ne razmišlja; zanjo je božič to, kar vsak petek v letu, če odštejemo božični počitek in božične razglednice. Božič sodobnega meščanskega človeka je odsev nečesa, česar njegove oči ne vidijo več; odmev davno odpetih pesmi izza mladosti. V velemestu ga je jedva čutiti. Velemesto, najznačilnejši produkt sodobne civilizacije, črti to, kar je bistvo božiča. Velemesto je njegovo zanikanje. V pokrajinskih mestih je božič le še rodbinska tradicija, ki nosi obeležje buržoaskega filistrstva, inteligence à la lekarnar Homais v Flaubertovi »Madamme Bovary«, božične reklame v izložbah, blaženih odmorov za dobro pogrnjeno mizo s torto in zobotrebci. Stari, pristni božič živi samo še na kmetih, v kolikor ni tudi sem prodrla civilizacija denarja in praktičnega razuma. O božiču v zasneženih hribih! To se pravi: prenesti milje božičnih razglednic ki jih mestne kuharice pošiljajo svojim ljubčkom, v živo resničnost. Dolgo pričakovana sveta noč lega na zemljo. Zvezde se zažigajo nad belo pokrajino. To niso zvezde moderne astronomije — veliki svetovi, spričo katerih je človek neznaten drobec prahu — ne, to je kozmos svetega pisma: zvezde so tu radi človeka, zato so blizu človeka, zato tudi nebo živi z njim. In ko pade noč čez snežne hribe, zagore druge luči: to svetijo okna in za okni se zbirajo domačini okoli gospodarja, ki deli bel kruh ljudem in živini, kajti vsi spadajo v skupino, katera ima v kmečkem življenju točno odrejen smoter in namen. Sredi noči pa se pomikajo luči čez hrib in plan; iz cerkve se oglašajo zvonovi in pojo med belo zemljo in temnim, z zvezdami posutim nebom o Bogu, ki je stopil preprost in reven na zemljo ter napravil vse ljudi enake... In pesem zvonov vzbuja v dušah tisto, česar ne more vzbuditi nobena velikomestna atrakcija, tisto, kar je bližje končnemu smotru človeka nego vsa sodobna civilizacija. To je občutek, da se človek v zemeljskem snegu, zvon v lini, zvezda na nebu, vsa trda a veličastna priroda in sam gospodar tega bajnega posestva zbližajo, strnejo, postanejo vsaj za trenutek en sam neskončni akord iz večnosti v večnost...

To je božič vere, ki je bil enako močan, ko so verniki slavili ob času zimskega solsticija solnčnega boga Mithrasa, ali pa ko so slavili in še slave sedanjega nositelja božiča — Jezusa iz Nazareta. Božič ozkega sožitja s prirodo in prirode z božanstvom. Božič, ki ne sloni na umskih postulatih, marveč na postulatih srčne harmonije, katera se zove tudi sreča in ki je edini pravi cilj človeškega dejanja in nehanja. Ko je jela nastopati doba tehnike, ki je sezidala babilonski stolp sedanje civilizacije, so prišle do povdarka zahteve razuma. In človek se je začel sramovati tega, kar je um spoznal za legendo, kar pa je dolgim rodovom pomagalo srečno izpolniti čas zibelke do groba, kar je milijone ljudi vodilo k sreči, kar še nam zdaj zveni iz napeva: »Tiha noč, sveta noč...« Moderna tehnika, orožje racionalizma, je ubila pravljice, ki so vodile človeka v prirodo, ni pa dala mesto njih nič drugega kot kopo laži o narodnem gospodarstvu, laži, ki skrivajo pohlep razredov in posameznikov po očarljivi sili boga Zlata. Mestni človek nima več čuta za doživetje božiča, saj je sodobna tehnična civilizacija napovedala boj prirodi, legendam in simbolom, boj vsemu, kar človeškemu srcu sveti v mraku življenja in ga greje v zimi »vsemirskih prostorov, ki se jih bojim.« (Pascal).

Živimo na zatonu božične poezije, v dekadenci vere v Mithrasovega naslednika, boga solnca, ki vstaja s prirodo (Velika noč!). Zato slavijo pravi božič samo še daleč od osredotočene sodobne civilizacije, slavijo ga tudi še otroška srca, dasi že v znamenju Jezuščkovih darov v podobi igrač, vojaških bobnjev, bušk in mornariških čepic, ki jih spominjajo na krvavo resničnost civilizacije. Vse drugo je stvar olepšave in dobrih prebavil. Zvezda božične poezije zahaja v meglah obzorja. Ne morejo je rešiti ne poetični božični uvodniki ne božične priloge, ne božične razglednice. Božič je anahronizem... Čitatelj, ki je imel toliko občudovanja vredne potrpežljivosti, da je prebral moje božično kozerijo, naj mi oprosti izpade proti maliku našega časa, zakaj kmalu bodo tudi oni — anahronizem.

B. Borko.

ja na mizi, napol trhleni. In siromak razvozlja culico, zakotali se tvoj zlati sad po mizi, o jablana. Zadnje novce je izdal zanj. Ni mu žal. Pogled nanj ga začara tja daleč za gore, tja v davno minole čase, pred njegovimi očmi se dvigne domača vas, rojstna tiha hiša, zeleni vrt, objame ga vsa njegova mladost. In zvonovi pojo... pojo... Iz njegovih ust se začno sipati nekdanje sanje, vanj so vprte vdane oči otrok in žene, vsi obhajajo sveti večer na domači grudi, v deželi svojega hrepenenja... Božični večer doma, v tihi koči, oddaleč razsvetljena cerkev in božično, vedno se nanovo prelivajoče zvonenje!

Debela solza mi je zdrknila po ostarelem, nagubanem licu, neizmerna bridkost mi je legla na ubogo srce. V zlati skledi sem vnovič nenadno zagledal ostudno muho, zagledal veliki židovski pljunek. Kje si, o domovina, nekdaj vsa polna lahkomiselnosti in lahkoživosti, klavernosti in zadovoljnosti, polna starokopitnosti, a vendar tako lepa in vzvišena, tako daleč za nami in pred nami?!

Kje ste božični večeri, vsi svetli in razžarjeni, vsi polni nekdanje vere, polni upanja in ljubezni? Kje si toplota in svetloba, kje si odrešenje?!

—□—

Dr. Ljudevit Pivko:

Match.

V Vicenzi so me povabili prijatelji Trentinci na Silvestrovo 1917 v svojo družbo.

Okrog 23. ure se razhajamo, a ne po lastni volji, temveč na zahtevo stroge gospodinje in na ukaz policije, ki hiti od hiše do hiše z obvestilom, da je treba ugasniti vse luči in zapreti hiše.

Zakaj?

»Avstrijski letalci se bližajo... Avizirani so iz Trevisa in Bassana.«

Seveda smo radovedni.

Scotoni in Fiorio se poslavljata. Midva z Boschijem imava drugo pot.

Jedva smo na ulici, že slišimo »ratatata«.... avstrijskih motorjev nad nami in pokanje obrambnih baterij po hribih okrog Vicenze. Trije žarometi preiskujejo s slabotnimi žarki zračne višine nad mestom. V bližini železniške postaje pada zaporedoma pet letalskih bomb. Šrapnelske krogle iz obrambnih baterij ropotajo po strehah, rožljajo po kovinastih žlebih in po zidovih. Često se umikava z Boschijem, ki ima z menoj isto pot, s sredine ulice pod kap in pod portale zaprtih hišnih vrat.

Ulice so prazne. Pod portalom sva našla policista, ki naju osorno vprašuje, zakaj se nisva umaknila pravočasno domov. Boschi ga pomirjuje, češ, da sva oficirska patrulja, ki išče vojake-ponočne ptičke.

»Desetorico sva že zaprla. Jaz iščem Italijane, ta gospod Angleže.« Boschi me je sunil s komolcem.

»Prestroge so vaše naredbe,« pravi stražnik, ki se mu budi sočutno srce. »Današnji večer, zadnji večer v letu, bi že lahko dovolili ubogim vojakom kaj več svobode! A, vi ste Anglež?«

»Good evening, sir!« (Dober večer, gospod!) mu pravim namesto odgovora na vprašanje, ki je veljalo meni. Nekaj kletvic in pozdravov in angleških fraz poznam in to je ob taki priložnosti kaj vredno, če hočeš imponirati vicentinskim policistom. Boschi zna še več.

»Čast mi je pozdravit vas,« pričenja policist nad vse vljudno. »Vaši rojaki so nocoj po mestu jako glasni.«

»Kje so moji rojaki?«

»Tu doli na trgu pijejo žganje in pojejo. Rekel sem jim, prosil sem jih, naj gredo mirno domov, a zame se niti ne menijo. Prosim vas, gospod oficir, pomagajte mi in recite jim, naj gredo prepevat v kasarne!«

Boschi mi daje iznova znak s komolcem »Angleži imajo v Silvestrovi noči tudi radi malo več svobode in policija v Vicenzi ne sme biti prestroga.«

Zapuščava policista, da vidiva, kaj je na trgu, odkoder se sliši hrup.

Jaz bi rajši še počakal pod portalom, dokler se baterije ne pomirijo, toda če ima Boschi dobre živce, jih imam tudi.

Ropot avstrijskih motorjev se oddaljuje, domače baterije pa še zmeraj streljajo v višine nad mestom.

Zavijeva proti magistratnemu trgu. Okrog spomenika je razstavljena skupina 10—12 temnih postav. Nekateri skačejo, drugi tekajo in kličejo kratke opomine: »Hip!« — »Cliff!« — »Hup!« Inače je vse tiho.

»Za Boga!« pravi Boschi, polglasno, da ne moti žlahtne igre. »Angleška specijaliteta! O polnoči nogometni match z žogo na temnem trgu, ko poka na vseh koncih!«

Gledava in prihajava bliže. Toda to ni dobra žoga. Nekaj lažjega je, kar se slabo odbija.

»Beretto!« Oficirska visoka trda modra čepica je, ki jo brcajo. Nekdo jo je izgubil na trgu bodisi v pijanosti ali na begu pred letalskimi bombami.

—□—

Ljud. Zorzut:

Božični motiv z Brd.

(Iz kolonskega življenja).

Božični večer je z lahkimi, angeljskimi krili objel mirna brda, ki v praznoviškem dostojanstvu stojijo na straži največjemu dogodku sveta. V mraku svete noči zastrte vasice snivajo božični sen, pobožno čuječe ob prihodu Jezuščka; njih razposajeno - pritrkujoči zvonovi so potihnili v teh svetih trenutkih, le pri fari še niso odzvonili devet avemarij.

Na Vrhu se gnetejo otroci na širokem ognjišču; v zakantonu na stolcu čemi stric Francili nocoj ne marva panole,[1]) prekrižanih rok gleda v ogenj »božične čuje«,[2]), ki prasketa in poje božično pesem: Božični čok gori vso noč na ognjišču; če pa do drugega dne pregori tako da se mu vidi zgoraj luknja, se bo deklé omožilo pred letom. Do malega božiča mora zgoreti do kraja. Stric Francili, ki je pil iz bučice zavrelo vino, je polil ž njim tudi božično »čujo«.

Ona je popoldne zmečkala v vinkli[3]) nekaj hlebov božičnega kruha, primešala mu grozdja, kar ga je še ostalo v reču[4]); sedaj hiti krpati krilca in kamižolce za otroke. Poldica jih še malo osnaži in zlika, pa bodo kakor nove. Mislila je, da vsaj za Božič kupi Tončetu novo obleko, pa saj mu gre Lojzetova skoraj prav, Tonče bo vesel samo da ima nov klobuk. Odkar je Lojze pri vojakih, je še bolj pusto na Vrhu; Poldica mu je lani pripravila belo sraco, privezala ovratnico za k maši in k ofru ob desetih. Bog vé, če pride?

Tonče je prišel iz hleva, kjer je posteljal kravicam, upihnil lumin in ga postavil na polico. Jutri po maši bo dal vsaki kravici malo božičnega kruha.

Nocoj na sveti večer govori živina. O polnoči se pogovarja o svojih rečeh in o vsem, kar se godi in kar se bo godilo v domači hiši.

»Ti Tonče skrij se v hlev, pri sebi imej praprotovo seme, ki cvete in zori na Ivanovo noč, pa boš vse slišal in izvedel, kaj bodo govorile to noč naše krave.«

Tonče pa ni hotel verjeti strica Franceljnu.

»Špik al čok[5]?«

»Čok!«

Otroci se igrajo v lešnike in orehe. Tonče izgublja; stric, ki je bil princsel iz kašče velik pleten tulc[6] poln orehov in lešnikov, mu je bil nasul zopet eno pest.

Ves advent po šoli so brali po pošnikih brinje za kres, na mal božič pred svetimi Tremi kralji ga bodo zakurili n abregu. Pekli bodo klobase. Baklje so si že iztesali in jih deli sušit v zakanton[7].

Zunaj je završalo. Od nekod se je prikradel močan gorenji veter, dol od Vrhovlja po goločnih se je pritepel, potresal vrata in okna, zadelana na razbitem steklu s karto, ki jo je prilepila Poldica s pšenično moko. Odkar so posekali gorjanje tisto malo lesu, ki ga je ostalo po vojni, ima veter vedno večjo moč po brdih.

Francili se je pošalil z otroci:

»Vije, vije
Brice brije — kaj je to?«

O pa da se je moral sem izdati ta veter ponočnjak, skozi dimnik se je izdal!

»Ta nese v malen, ta prinese z malna, ta skuha, ta počuha[8], ta pojé -- povem, povem, povem...!«, sestrica je štela bratcu prstiče.

Prisedla je na koncu ognjišča, prekrižala roke v naročju in sklonila se s tankim životom skoraj do kolen.

Čez Vrh je prišla Nesreča in Nadloga, samo mimo Vrha je šla, pa se je Zvrhova brajda raztrgala, zemlja se je posušila, ljudje so se posušili. V brajdi je pobrala gospodarja, ko je škropil trte, in ga tirala v Sardinijo. Napisali so prošnjo na prošnjo in otroci so jih s solzami podpisovali, samo da se je vrnil ubogi tata. A za njim je hodila iz Sardinije tihih korakov Smrt in se ustavila na Vrhu.

Tri leta, odkar je udova. Otroke je dala služit. Prvo leto so Taljanje obsipavali z raznimi dobrotami. Ko so še tolkli kamenje na cesti, je Pepca precej zaslužila, Tonče pa je nosil prodajat kolače vojakom na akampament[9]. Tudi sedaj, ko je Pepca v mestu v trgovini, prinese kaj k hiši. Jutri na Sveto Rojstvo, je rekla, da pride.

Pa je v drugo šla Nesreča čez Vrh, ugrabla Lojzeta, ki sedaj marširа po deželi, kjer je tata umiral.

Ko je bila oni dan v gradu, so ji rekli, da ji bodo dali gospodarji slovo.

Z mrtvaško-votlimi očmi gleda Zvrhova hiša v svojo mrtvo brajdo. Črne kanone so zapeljali v cvetoč vinograd, kjer so danes velike jame in lužaste mlake. Po eni uri noči že straši na Zvrhovi opoki in hudičiči štejejo zlate cekine. Vsako božično viljo je hodil on pomagat lovit zajce za gospodarje, zvečer so mu dali v gradu tople oblekce za otroke....

Predramili so jo otroci:

»Les na les — platno vmes — štiri duš — pet teles — kaj je to?«

»To jo poznajo povsod!«

»Ugani, če moreš!«

»Grom gromi, šum šumi, bela gospica spodaj leti — ugani pa ti to, če znaš!«

»Pa jaz vem za eno babo, ki visi na enem zobu!«

»E ta je pa stara ko Adam!«

Veter pretepač je razgrajal gor v dobovju, zaplesal na dvorišču s skodelicami in se zakadil dol po bregu.

»Suh Božič, mokra Velika noč!«, je zakašljal stric Francili.

Poldica je podtaknila ogenj z debelimi poleni. Otroci so se smejali svetemu Fuležu[10].

»Pa je res, da straši pri Ščipkovih?«

»Pravijo, da odkar je umrl ta stari Ščipek, vsako noč vlačijo hudiči verige gor in dol po cesti!«

»Pa pravijo, da....«

»Pst — tiho — eden je pri vratih!«

»Meni tudi se je zdelo, da je nekaj zaropotalo!«

»Meni pa, da je potrkalo na oknu!«

»Če ne bo Lojze ..!«

»Prav Pepca bo, nas če le ustrašit!«

Otroci so potihnili in se boječe stisnili k ognjišču in stricu Franceljnu.

Ona je šla pogledat, na lahko je odprla vrata.

Sem od vasi je donel božični zvon v sveto noč.

»Otroci, molimo — Božič je!«

[1] Koruza; [2] bodnjak; [3] na Štajerskem = ličke = lesena priprava; [4] več grozdov skupaj povitih; [5] ostra stran lešnika = špik, topa = čok; [6] mali okrogel jerbašček; [7] kot za ognjiščem; [8] pohladi; [9] accampamento = taborišče; [10] fuliti = pihati.

»Izborna šala! Pojdiva pomagat!«

Boschi je že priskočil proti čepici, ki se je prikotalila blizu najinih nog, in jo sunil na sredo proti spomeniku. Čepica je priletela v visokem loku nazaj in zopet odletela proti spomeniku.

»O! O! Pomočniki!« pravi nekdo angleški.

»Kdo ste?« vprašuje drugi.

»Italijani spat — bombe padajo!« opominja tretji igralec v slabi italijanščini.

»To niso Italijani«, meni prvi, ki se je približal. »Italijani so že bežali. Ostali smo samo mi.«

»Your padon, gentlemen!« (Oprostite, gospoda!) pozdravlja Boschi. Tu imam srbskega oficirja, ki želi vstopiti v igro!«

»Kaj! Serbian officer?«

»Certainly«. (Istinito).

»Neverjetno,« pravi Anglež. »To je pa istina, da Serbian ne beži pred avstrijsko bombo. Oprostite gospod, jaz sem »artilleryman« (kanonir) Heller, scotchmin« (Škot). Srbe ljubim. Dovolite, da vas poljubim.«

Ne moreš se umakniti ljubeznivemu »skočmanu«, ki ni trezen. Po žganju diši. A naj bo, poljubiva se! Prekinili so igro in zbirajo se v tesnem krogu okrog nas. Heller si odpenja bluzo in si trga z ramen in s čepice embleme (znake) ASC in rumene medi.

»Tu imaš, Serbian, v spomin na noč v Vicenzi, v spomin na Hellerja, ki Srbe ljubi. Here iz my address« (r. hir iz moj adres = tu moj naslov).

Njegov tovariš je potegnil iz žepa dvolitrsko »bottle« (steklenico) z ostankom »brady« (žganja) in piti morava oba z Boschijem iz njihove skupne steklenice na zdravje Angležev in na srečno novo leto 1918, ki bodi leto definitivne zmage angleške in naše. »Bottle« kroži naglo iz roke v roko in je kmalu prazna, nakar se prijemajo za ramena in plešejo poskakujoč in gibajoč se v sklenjenem krogu škotski narodni ples s pesmijo in žvižganjem. Midva z Boschijem, ki ne znava poskakovati v njihovem taktu, se ne moreva izmakniti pred koncem plesa, kar naju Škoti trdno držijo — skoro pretrdo. Na oglu pa stoji policaj, ki se je pritihotapil izpod portala za nama in gleda, kako goniva kot »oficirska patrulja« angleške ponočnjake in razgrajače spat. Priplesali smo tako daleč, da se nam zapleta »cap« (italijanska čepica) med stopala, s kojo so si preje igrali.

Aa, raš match!«

V naslednjih trenotkih smo že razvrščeni in čepica frči od noge do noge.

Policist se obrača in odhaja nazaj v svojo temno ulico, s trga pa ne slišiš nikakega hrupa več razen skokov okovanih čevljev in rezke klice: »Hipt cliff! hup!«

—□—

V Nazaretu.

(Iz potopisnih črtic Harrisa Froucha).

Iz neznatne vasi, kakršen je bil Nazaret v Kristusovih časih, se je razvilo tekom tisočletij mesto, ki napolnjuje tja k vrhovom gora vso pladnju podobno dolino, ki nas spominja rimskega amfiteatra. Zaman sem se trudil, da bi bil našel v njegovi areni — hrupnem bazarju — zobozdravnika Kavara, na čigar ime se je glasilo moje priporočilno pismo. Ko so me že bolele noge od neprestanega tekanja in sem se bal, da se mi nemočno obesi jezik od napornega ponavljanja čudnih glasov arabske govorice, sem vsedel na ugodno mesto blizu bazarja, si zažgal svalčico in užival razgled, ki se je odpiral z vseh strani. Okoli mene je valovalo hrupno vrvenje; hripavi glasovi kramarjev, piskanje mimoidočih otrok, ki so vlekli težka bremena, vse to se je spajalo v ozračju in

mi polnilo ušesa. In iz vsega sem razbral vzklik: »Ferendži! Ti vâhid ferendži!« Predno mi je svalčica dogorela, se je postavil pred mene neki poulični paglavec in me ogledoval kakor čudežen predmet iz devete dežele. Bil je v pozi, ki je kazala, da je voljan vsak trenutek uteči; zdel se mi je po svoji postavi in še bolj po smešni obleki, ki ga je odevala, prav zanimiva prikazen. O meni je menda mislil: To je eden izmed tistih pošastnih tujcev, ki jedo majhne Arabce za kosilo. Kmalu so prišli še drugi in se razvrstili v polukrogu in nato je še prikrevsal stari dedek, priganjač veljbledov. Dečku je očividno postalo lažje, kajti odrasli možje so mi vzklikali »ferendži« in »effendi« in niso nič kazali, da bi se me bili bali.

Pri Marijinem studencu se začenja cesta, ki vodi mimo nazaretskega bazarja tja proti Kani in h Galilejskemu morju. Za trenutek smo se ustavili na vrhu Džebel es Sikha. Severno se dviga snežni oklep Hermona. Na zapadu se leskeče med posameznimi vrhovi površina Sredozemskega morja. Na iztoku, kamor sega oko — vse samo zidovje mogočnih gora. Pred nami leži kakih ducet vasi, stisnjenih med skale in kakor zasejanih od božje roke v vdolbine te puste planjave. Spodaj v dolini vidiš Er-Rene, Josafat in Rumm, dalje tam Saffurijo, selišče fanatičnih židov, ki so jim Kristjani najbolj prokleta bitja.

V Palestini ima vsaka vas svoj poseben značaj. V tej najdeš poštene, pridne prebivalce, ki so dovzetni za napredek civilizacije; jedva pet milj dalje in že je prebivalstvo čisto drugih navov: bigotno, sfanatizirano in smrtno sovražno onim, ki niso imeli sreče, priti na svet v njih prosvetljenemu osredju. Ta raznolikost se izraža tudi v tem, da je človek iz sosedne doline že tujec. Vsled tega je vsak resen odpor proti Turkom zaman. Tako se širi neverjetna mržnja doline proti dolini in še danes vprašujejo prebivalci okoliških gora: »Kaj dobrega pa sploh lahko pride iz Nazareta?«

—□—

J. S. Mjasnickij:

Pri ognjišču.

Mož in žena sta sedela pri ognjišču. Drva so dogorevala in frčajoče iskre so tuintam ožarile obličja obeh zadovoljnih človekov. V dimniku je pihal veter, za okni pa je vršela nevihta. Tukaj v sobi je bilo prijetno in udobno.

— Ne spiš, Serjoža, — je vprašala žena in se nagnila k soprogu.

— Ne, dragica, — ji je odvrnil in prevrgel noge. — Malce sem se zamislil.

— O čem pa si mislil, ljubček?

— Pa sam ne vem, o čem — se je nasmehnil. — Kaj meniš, o čem neki sanjarijo ljudje, ko sede pri kaminu?

— O tem, da je tukaj gorko, zunaj pa neurje.

— No torej. Saj sem tudi jaz mislil nekaj takega. No, — in ti?

— Mislila sem, kako prijetno je, če človek sedi ob takem neurju za ognjiščem — v dvoje...

— Aha! Ta je inačica moje pesmi.

— Sedeti s človekom, ki ga ljubimo in ki mu zaupamo....

— In ki nam to tudi vrača.

— Nemara da vrača.

— To se pravi — človek se počuti srečnega.

— O, jaz sem srečna — in ti, ljubček?

— Čudno vprašanje. I kajpa, jaz tudi!

Žena je vstala, se nasmehnila in se privila k soprogu.

— Serjoža, zdaj pa mi reci čisto odkrito, ali me res zelo ljubiš.

— Zelo, — se je nasmehnil mož in ji poljubil roko.

— O tem sem prepričana, hotela bi le vedeti, do kake stopnje sega tvoja ljubezen.

— To je težko reči, kajti doslej še niso iznašli na stopnje razdeljenega toplomera za ljubezen.

— Vzlic temu lahko določiš mejo svojega čustva!

— Hm, to je, veš — zelo težko. Ljubim te tisočkrat bolj kot lahko ljubi ženo tisoč ljubimcev; ljubim te iz vsega srca, iz dna duše.

— Vsakdanja fraza. Rada bi vedela, ali me ljubiš tako, kot jaz ljubim tebe. Denimo na primer, da bi jaz umrla.

— Saj ne boš umrla, — to je vendar nesmiselno.

— Pa recimo, da bi vendarle — takole nenadoma.

— Nesmiselno, zakaj pa bi neki umrla nenadoma?

— Nihče nima življenja v neomejeni posesti. Nalezem jetiko...

— Odkod bi se pri tebi — hahaha — vzela jetika?

— No pa denimo, da se bi. Predstavi si to! Serjoža, ali me ljubiš.

— Zopet od začetka?

— Dovoli, stori mi to uslugo in se zamisli v dejstvo, da sem umrla. Ali se boš? No, čuj: umrla sem. Zdaj čuješ mojo zadnjo besedo... Serjoža... čemu molčiš?

— No, poslušam.

— Toda jaz sem vendar umrla! Ali ne boš pokazal, kaj čutiš?

— Sedaj, no,... seveda, če bi res umrla — — —

— Morda bi ti bilo prav, če bi resnično umrla?

— Po čem sodiš tako krivično? Saj si sploh ne morem predstaviti, da bi umrla.

— Mar ne zmoreš toliko fantazije? Ali me ne ljubiš?

— Ljubim!

— Tedaj pa si predstavi!

Soprog je namršil obrvi.

— Sedaj sem mrtva. Serjoža, zdaj se nagiblješ k meni in — kaj počenjaš?

— Jokam.

— Kdor je globoko užaloščen, ne joka.

— Prav praviš, saj sploh ne znam jokati... Ves sem iz sebe... Tako.

— No, potem?

— Potem pošljem po duhovnika.

— Kaj pa na to?

— Kaj na to. Pustiva tako šalo, ljubica!

Ne, kar nadaljuj. Kaj na to?

— No, nato je pogreb, pesmi...

— Ampak kaj ti delaš med tem časom?

— Kaj delam? Molim za tvoje zveličanje, postavim ti na grob krasen spomenik z napisom.

— S kakim napisom, prosim te? Ali mi lahko poveš?

— Na primer tako-le: »V nebo je zletel tvoj duh, na zemlji ostal tvoj prah in puh, jaz pa na grobu žalujem... uh.. ah!« Tako nekako.

— In potem?

— Potem... potem... veš kaj, treba bo naložiti drva v kaminu.

— Dovolj gori. Veš, na drugi strani spomenika ne pozabi napisati: »Ljubljeni ženi postavil soprog.«

— Ne, tako-le napišem: »Svojemu božanstvu postavil.«

— Ah, Serjožka, zdaj vendarle vidim, da me ljubiš. Srečna sem, oh, ko bi slutil, kako sem srečna. Toda — nadaljuj!

— Kaj pa naj nadaljujem?

— No, kako si pozabljiv! Spomenik si mi postavil, pa dal vklesati napis. — Kaj sedaj?

— Veš, zdaj pa je konec.

— Kako konec? Kaj boš počenjal, ko ne bom jaz pri tebi?

— Dolgočasil se... i, kajpa, spominjal se bom, kako sva sedela tu... pa tam... hodila ondi-le.

— In potem?

— Kaj potem? Mučil se bom in nazadnje — — bom pač moral nekaj storiti...

Žena je položila glavo na moževa ramena in zaprla oči. Predstavila si je živo, kakšen bo njen pogreb; slišala je v duhu ceremonije in — mraz ji je šinil po živctu. Zdajci je odprla oči in rekla:

— Dragi Serjoža, to je strašno .. neznosno...

— Kaj?

— No, tvoj položaj, revček!

— Kaj storiti, draga, je že tako! Človek se mora vsemu privaditi, vse prenesti...

— Kako privaditi... prenesti ...?

— Samo ob sebi se ume, da ima tudi žalovanje konec. Treba se je kakorkoli razvedriti. Danes pojdem s prijatelji, jutri si kako drugače razženem črne misli.

— In to pripoveduješ tako hladno?

— Pa kaj bi; človek se vendarle ne more večno mučiti. Človek je človek.

— Serjoža!

Kaj pa je v tem slabega, če pojdem v gledališče; o tem ne boš ti ničesar vedela! Kaj naj počnem doma sam samcat?

— Nesrečnež! Kje pa je tvoja ljubezen?

— Na, kaj bi pa naj storil po tvojem?

— Ti? Ustrelil bi se! — Če me ljubiš, ne smeš želeti, da bi me preživel.

— Ljubica moja, saj te imam rad, a toliko korajže ne zmorem, da bi se bil ustrelil.

— Kaj pa je tu treba korajže? Položiš cevko k sencem in sprožiš petelina.

— Saj vendar niti orožja nimam!

— Čaj, še jutri ti kupim revolver, še jutri!

— Čemu pa bi se moral ustreliti?

— Čemu? Torej ti bi hotel živeti brez mene? Sam?

— No, ali mar ne živi mnogo vdovcev? Ustreliti se! Saj ne vem, čemu! Nimam pravice do tega. Saj nam je življenje posojeno za to, da bi živeli — —

— Hvala za odkritosrčnost. Storila sem že glupost, ko sem verjela vaši ljubezni, dasi me niste nikoli ljubili.

— Dovoli, to je vendar krivično. — Ljubil sem te, ljubim te in te bom ljubil na vekomaj.

— Lažete, spoštovani gospod! — On da me je ljubil! Komaj zaprem oči, — glej ga, že ti hiti v Varieté!

— Srčece, saj ne pojdem nikamor!

— Pojdete! V očeh vam berem... Ne vpijte nad mano. Nisem vaša služkinja.

— Dragica, stvar je vendar neumna. Saj nisi mrtva!

— Tudi ne bom umrla. Iz same kljubovalnosti ne. Niste vredni, da bi zavoljo vas umrla.

— No, to me veseli.

— Kaj, veseli vas?... In jaz, revica, sem ljubila tega lažnjivca, hinavca!... Ne, tega ne učakate!

— No, dovolite, milostiva gospa, vse ima svoje meje.

— In vaše hinavstvo, vaše laži tudi! Saj vas razumem... spomenik bo postavil, pa napisal nanj, sam bo kakor mrtev — — —

— Da, tako sem hotel, vedite pa, da bi tega ne storil.

— O, saj sem slutila. Dovolite gospod . . .

— Ne, dovolite vi, gospa . . .

Molčite, pravim jaz!

— Kaaaj? Tako vpijte nad svojo služkinjo, da veste! ..

— Ponavljam: molčite! Saj vas poznam.

Jaz pa vas.

— Menite, da ne vem, čemu si želite, da bi umrla? Dobro vem, da se obračate za Marijo Petrovno in sem preverjena: če bi res poskusila umreti, čez teden dni boste prosili za njeno roko. Kraj žive žene misli ta človek na drugo — oh, groza me je!

— Dovolite . . .

— Ne dovolim! Najprej me umorite, potlej pa delajte, kar se vam ljubi. Nesramnež! Samo zaslepljenec se lahko poteguje za roko take vlačuge kot je Marija Petrovna.

— Moja potrpežljivost je pri koncu. Sedaj vidim, da vam je te bedarije natvezala moja preljubezniva tašča, vaša mati . . .

— Pustite mater pri miru, Svetnica je!

— Ha, svetnica, ki je ni najti v kapelah. Čajte, pri prvem srečanju ji povem . . .

— Samo drznite se, tepec!

— Gos!

Žena se je zavalila na divan. Soprog je tekel sem in tja po sobi kot ujeti volk po kletki.

Z ognjišča pa so se dvigale poslednje iskre in so metale zadnjo svetlobo. Za oknom je razsajal vihar, a v kaminu je veter gedel svojo čemerno pesem.

—□—

Anatol France:

Jessy.

Za vladanja kraljice Elizabete je živel v Londonu učenjak po imenu Bog, ki je zelo slovel pod imenom Bogus zbog svoje razprave »Človeške zmote«, ki je ni nihče poznal.

Bogus, ki je delal na tej razpravi od svojega petindvajsetega leta, ni objavil nobene vrste, toda njegov rokopis, prepisan na čisto in razvrščen v policah na slepem oknu, je obsegal nič manj ko deset zvezkov in folio. Prvi je razpravljal o zmoti roditi se, zmoti, ki velja kot izvor vseh ostalih zmot. V nadaljnih si lahko videl zmote dečkov in deklic, fantov, zrelih mož in starcev, potem zmote oseb raznih poklicev kot državnikov, kuharjev, publicistov itd. Zadnji zvezki, ki so bili dosihdob nedovršeni, so varovali v sebi zmote republike, ki potekajo iz vseh osebnih in stanovskih zmot. V teh zvezkih so bile misli tako zgoščene, da nisi mogel izpustiti nobene strani, če nisi hotel razdrti celote. Dokazi so rastli drug iz drugega in zadnji je izzvenel v dokazu, da je podlaga življenju zlo in če bi merili življenje po velikosti, bi bilo prav toliko zla, kolikor je življenja na zemlji.

Bogus ni storil zmote, da bi se bil oženil. Živel je sam samcat v svoji hišici skupno s staro gospodinjo, ki so jo zvali Kat t. j. Katarina, ki pa jo je Bogus klical Clausentina, ker je bila doma iz Southamptona.

Filozofova sestra, ki ni imela tolikanj bistrega duha kot njen brat, se je zaljubila — zmota za zmoto — v trgovca s suknom v Cite, se poročila ž njim in dala življenje dekletcu z imenom Jessy.

Njena zadnja zmota je bila, da je umrla po desetletnem vodstvu gospodinjstva, s čemer je povzročila tudi smrt trgovca s suknom, ki ni mogel žene preživeti. Bogus je vzel osirotelo Jessy v svoj dom, iz sočutja pa tudi z nadejo, da mu bo dajala žive primere otroških zmot.

Tačas je imela šest let. Ves prvi teden, ki ga je prebila pri ujcu doktorju, je jokala in ni rekla ne besedice. Osmega dne zjutraj pa je dejala Bogusu:

»Videla sem mamico: bila je vsa svetla in je nosila v gubah obleke same cvetice; razmetala jih je po moji postelji ali zjutraj jih ni bilo nikjer. Daj mi jih, mamine cvetlice!«

Bogus si je zabeležil to zmoto, vendar pa je priznal v komentarju, ki ga je bil dodal beležki, da je zmota nedolžna in nekam prijetna.

Nekaj časa potem je dejala Jessy ujcu Bogusu:

»Ujec Bogus, star si že in grd, vzlic temu pa te imam rada; glej, pa tudi jaz moram biti zelo ljubljena.«

Bogus je vzel pero; ko pa je malce razmislil, je moral priznati, da res nima več mladostnega obličja in da ni bil nikoli preveč zal; zato tudi ni zabeležil otrokove opazke. Rekel je le:

»Zakaj moraš biti ljubljena? Jessy!«

»Zato, ker sem majhna.«

Ali je res, se je vprašal Bog, ali je res, da moramo otroke ljubiti? Mogoče, da je res, kajti resnično jim je zelo treba ljubezni. S tem je bila opravičena zmota mater, ki dajejo otrokom svoje mleko in ljubezen. Torej bo treba tisto poglavje moje razprave predelati. —

Bilo je na dan njegovega godu, ko je doktor zgodaj vstopil v sobo, kjer so bile njegove knjige in papirji in ki jo je imenoval knjigarno; brž je zavohal prijeten vonj in opazil na podokniči cvetličnik z nagelji.

Bili so trije cveti, a vsi divno razcveteni in ožarjeni od solnčnih žarkov. In zdajci se je vse v sobi učenosti smejalo: star, odrt naslonjač, orehova miza, brbti starih knjig iz zarjavelega telečjega usnja, iz pergamentov in svinjskega usnja. Bogus, ki je bil prav tako star in izsušen, se je jel smejati z njimi vred. Jessy pa mu je rekla, objemajoč ga:

»Poglej, ujec Bogo, poglej: ondile je nebo (in je pokazala skozi okno, čigar stekla so bila spojena s svincem, prozorno sinjino obnebja), tam-le, nekoliko nižje, je zemlja, razcvetena zemlja (in je pokazala na lonec z nagelji), a tukaj, spodej, te velike, črne knjige so — pekel.«

Te velike, črne knjige so bile razprava o Človeških zmotah, čije deset zvezkov je bil razvrstil pod oknom. Ta Jessina zmota je doktorja spomnila njegovega spisa, ki ga je nekaj časa zanemarjal, ker se je rajši izprehajal po ulicah in parkih v družbi male nečakinje. — Otrok je odkrival tisoče lepih reči; hkrati jih je odkrival tudi Bogusu, ki vse življenje dotlej ni zahajal iz hiše. Zdaj je zopet odprl rokopise, a se ni več spoznal v svojem spisu, ki ni imel ne cvetic ne Jessy.

K sreči mu je filozofija tudi tu pritekla na pomoč in mu navdihnila občudovanja vredno misel: da je Jessy docela za nič. Te resnice se je oklenil tem trdneje, čim nujnejša se mu je zdela za ohranitev njegovega slovitega spisa.

Ko je nekega dne ugibal o tem predmetu je zasačil Jessy, ko je v njegovi knjigarni obračala pri oknu šivanko; na oknu pa so stali nagelji. Vprašal jo je, kaj bo šivala. — Jessy mu je odvrnila:

»Ali ne veš, ujec Bogo, da so lastovice odletele.«

Bogus ni vedel nič o tem, zakaj Plinij in Avicen docela molčita o tej reči. Jessy je pristavila:

»Kat mi je včeraj povedala...«

»Kat?« je kriknil Bogus, » ta otrok govori o častivredni Clausentini!«

»Kat mi je včeraj pravila: Lastavice so odletele, letos preje nego po navadi; to nam napoveduje zgodnjo in ostro zi-

Lysoform 2369

Za gospodje neophodno potrebno.

mo. Tako mi je pravila Kat. Potlej pa sem videla mater v belem oblačilu in z zarjo v laseh, le cvetlic ni imela kot nekoč. Tako mi je rekla: »Jessy, treba je vzeti iz skrinje suknjo ujeca Boga in jo popraviti, če je raztrgana. Predramila sem se bila in koj vzela suknjo iz skrinje; ker pa je na nekaterih mestih razparana, bi jo hotela zašiti.«

Napočila je taka zima kot so jo napovedale lastavice. Zavit v svojo suknjo in z nogami pri ognjišču se je Bogus trudil, da bi predelal nekatera poglavja svoje razprave. Toda vsakikrat, ko se mu je bilo skorajda posrečilo, da bi si bil razložil nove izkušnje na podlagi stare teorije o občem zlu, ga je Jessy zmotila v premišljanju, prinašajoč mu kozarček tečnega piva ali kažoč učenjaku svoje oči in smeh.

Ko se je vrnilo poletje, stanujec in nečakinja zahajala na izprehode čez polja. Jessy je nosila domov rastline, ki jim je doktor dajal imena, ko jih je zvečer razvrščala po njih lastnostih. Na teh izprehodih je kazala pravičen razum in očarujočo dušo. Nekega večera pa je zložila cvetlice pred Bogusa in rekla:

»Ujec Bogus, sedaj sem že spoznala rastline, ki si mi jih pokazal, po njih imenih. Tu-le so one, ki ozdravljajo, tule pa te, ki tolažijo. Te si bom ohranila, da bi jih ob vsaki priliki spoznal in jih pokazala tudi drugim. Potrebovala bi veliko knjigo, da bi jih vanji sušila.«

»Vzemi to-le,« je rekel Bogus.

In je pokazal z roko prvi zvezek razprave o Človeških zmotah.

Ko je imel prvi zvezek list za listom rastlino, je prišel na vrsto drugi; čez tri leta je bilo doktorjevo veledelo popolnoma izpremenjeno o herbarij.

—□—

Multatuli:

Ljubavno pismo.

Fancy.

Moje ljubljeno dete, kdo si pravzaprav? Kako te imenujejo? Kje bivaš?

Ali naj te kličem po imenu iz Salamonove visoke pesmi, tebe, temnobojna Sulamit? Si-li saronska lilija ali narcis iz doline?

Ali naj ti objamem vrat z levico, da se ti laskam z desnico?

Naj li pišem pesmi s pogledom tvojih oči? Naj li zapojem na boji tvojih las?

Kedaj te bom videl: danes ali jutri ali kedaj? Mari naj te ugledam šele po smrti?

Ali si krasota ali krepost ali pohota? Morda si genij? Neumrjočnost? Mir? — Minulost? Bodočnost? Angelj, demon ali škrat?

Prerokinja, vestalka, orakelj, Sibila, Egerija, Rafaelova sestra — kje si kje bivaš?

Ali naj te iščem v oblakih ali na ulicah daljnjih mest?

Mari naj vprašam straže, ki bede ob vratih: Ste li videli njo, ki jo ljubi moja duša?!

Naj li poiščem bajalno molitev, da vstaneš kvišku? Da te pričaram iz tajnostnih globin!

Bivaš li na zvezdi, ki je čvrsta ko zemlja? Tvoj dom tedaj kroži in se vozi ko moj, ki ne pozna ne zgoraj ne spodaj.

Ali vidiš solnce, Fancy?

Ali pa si sama solnce, Fancy?

Si-li središče zemlje, ki uravnava vse toke?

Tedaj je, Fancy, slednja deževna kapljica pismo tebi! Tedaj je slednji blisk, k[illegible] samo tebi!

Da, da, vrgel bom pismo na ulico, in kdor bo šel mimo, naj misli, da ga lahko dvigne... toda prevaril se bo, zakaj ni ga, ki bi dvignil blisk.

Piši mi, ali je pismo prispelo v prave roke. In mi pošlji pramen svojih las, — Fancy — če imaš lase ko druge; ne nadejam se tvojega pramena...

—□—

Skoplje.

Skoplje je glavno mesto takozvane Makedonije ali Južne Srbije, ležeče južno od Niša do bolgarske, grške, oziroma albanske meje. V Skoplju je nameščeno armijsko poveljstvo, veliko županstvo, ima univerzo, dve gimnaziji in je nad vse važen in živahen trgovski center za vse okoliške pokrajine. Razen tega ima važne zveze z Grčijo (Solun, katerega trgovina se opira baš na skopljansko zaledje) Bulgarijo in Albanijo. Prebivalstva ima po zadnjem, vendar ne točnem štetju ca. 60.000, od tega je 1 petina pravoslavnih Srbov (Macedoncev, kot se sami imenujejo) 4 petine pa je istočnih narodov, Turkov, Albancev, Grkov, Armencev, Španjolov in nekaj ciganov. Svoječasna turška vlada je pustila za seboj še vedno velik upliv v celokupno ekonomsko življenje, kasnejša Bolgarska pa, politično. Politična situacija je zamotana; del prebivalstva je bolgarsko orijentirano, govori se o makedonski autonomiji, stremi se pa tudi za tem, da ostane Južna Srbija v sedanji koncentracijski obliki Jugoslavije. Precejšnje število makedonske inteligence živi vsled poprejšnjega političnega udejstvovanja kot emigranti v Bolgariji. Versko, zastopanih je 5 različnih ver, prebivalstvo je zelo fanatično, ki pa takoj pokaže skupnost in konservativnost, čim se priseli najsibo iz trgovskega ali drugega vidika stranec, ki ni rodom iz Južne Srbije. Skoplje ima danes še vedno popolnoma orijentalsko obeležje: mesto, slikovite noše, rodbinsko življenje, ekonomska politika, trgovina in konsum robe. Reka Vardar deli mesto v dva dela: manjši evropski, z modernimi stavbami, malo boljše vzdrževanimi cestami, vendar še vedno brez kanalizacije, in staro mesto z turškimi hišami, kulami, razdrapanimi cestami, centrumom trgovine. Neregulacija reke Vardarja povzroča velika močvirja, ki močno vplivajo na nezdravi značaj mesta, vsaj je poznano, da je malarija tu doma.

Prebivalstvo je zelo solidno, ne pozna luksusa, ne nočnega življenja, primitivno so opremljena stanovanja, trgovine in trgovske pisarne, vkljub temu se pa skriva za to skromnostjo velikansko bogastvo in blagostanje, ki je nam skoroda nepoznano. Trgovine se zapirajo v zimskem času čim se zmrači, ker je ostala v navadi še stara turška prepoved, ostajati ljudem v večernem času po ulicah. Vkljub temu, da je trgovina zelo razvita in se vrše velike transakcije, je trgovsko poslovanje primitivno, kar kaže že samo dejstvo, da pravega knjigovodstva skoro da ni najti.

Omenil em že, da vlada v Južni Srbiji velika konservativnost napram tujcem; dobro trgujejo samo stare, vpeljane hiše, medtem ko se nove trgovce, poprevratne priseljence skoroda bojkotira in je že več slučajev prisiljenih poravnav ali konkurznih napovedi. V lokalnem prometu cirkulira zlato (turške lire, napoleondori), v eksportno-importni trgovini se kalkulira v tuji valuti (dolarji, funti, švic. franki; upliv Soluna) in z ostalimi pokrajinami naše države v jugoslovanskih novčanicah.

Rodovitnost zemlje je podlaga veliki eksportni trgovini. Poljska kultura je svojevrstna. Sadi se žito, producira se opij, volna, svila, tobak, kože domačih živali in divjačine itd. Vse to se kupčuje transit Solun.

Skoplje je trgovski center za celo Makedonijo, ki šteje danes okoli 2 miljona konsumentov in ima velik upliv na vsa okoliška mesta kot Niš, Leskovac, Vranje, Bojanvca, Kumanovo, Kriva Palanka, Kratovo, Štip, Kočani, Veles, Kavadar, Strumica, Djevdjelija, Ferezović, Prizren, Djakovica, Priština, Kos. Mitrovica, Novi Pazar, Peć, Senica, Prijepolje, Novi Varoš, Priboj, Tošliće in Njegotin. Solun priznava, da bi njegova trgovina propadla brez zaledja Južne Srbije.

Makedonija troši vsakovrstne industrijske artikle, katere dobavlja potom Soluna iz inozemstva preko naše zemlje iz Madjarske in Avstrije, kateri dve državi sta imeli poprej velik trgovski upliv in iz naših industrijskih pokrajin. Interes Madjarske zopet raste in je pred nedavnim časom bila zaprošena skopljanska trgovska zbornica za izjavo, dali bi se dovolila ponovna ustanovitev državno - subvencijoniranega madjarskega trgovskea muzeja, ki je že svoječasno izborno deloval. Z ozirom na intencije slovenske industrije za tamošnje pokrajine je zavzela zbornica odklonilno stališče.

Omenil sem že, da se razna industrijska roba dobavlja tudi iz Hrvatske, Srbije in Slavonije, vendar pa moram pripomniti sledeče:: hrvatske tvrdke, večinoma izraelitskega karakterja, so že kmalu po prevratu pokazale večjo ekspanzivnost kot mi, njihovi potniki so preplavili Južno Srbijo, prodajali veletrgovcu en gros in konsumentu en detail, vse pa po istih cenah. Tako je bilo tamošnjemu trgovcu nemogoče trgovati z hrvatsko robo, katera se vsled tega danes odklanja. Nadalje se je hrvatska trgovina izkazala zelo nesolidno, ker je dobavljala drugo blago, kot je bilo naročilo po vzorcu. Ta greh pa imajo na sebi tudi nekatera slovenska podjetja. V splošnem se je iz Slovenije malo uvažalo in je treba vzroke iskati v neinteresiranosti naše industrije za tamošnji konsum, nepravilno tolmačenje makedonskih prilik tudi s stališča varnosti in pa vsled delne nesolidnosti naše trgovine, zlasti v lesni branži. V tej stroki so se delale pogreške kot: naročena roba se ni pravočasno dobavila, pri naraščanju cen se vkljub medsebojni pogodbi ni dobavljalo itd. Pripomniti moram, da sloni tamošnja lokalna trgovina na solidni podlagi: ne poznajo pismenih naročil, velja samo beseda, ki se sveto drži. To je upliv Orijenta.

Konsum v Makedoniji je velik, vendar je pa pri njem računati na tamošnje orijentalsko obeležje. Če se hoče naša industrija uvesti, se mora produkcija preorijentirati na tamošnje razmere in ne konsum na naše. Inozemstvo to dobro pojmuje in vsled tega so zaznamovati že tradicijonelno dobri posli z Orijentom. Vrste blaga, barva, izdelava, špecijalen tip, embalaža, zavitki, etiketa, vse to je drugače kot pri nas in temu se mora prilagoditi industrija, kar ji ne bo težko, če bomo imeli tam svoje filijalo. Interesantno je, da neka beograjska tvornica čistila za čevlje pošilja svoje izdelke v pločevinastih škatljicah z nemško etiketo, kar se kupuje. Odjem je v prvi vrsti velik za splošno trošljivo blago, manjši za luksusno razven event. čevlji in orijentalska galanterija za haremske dame. Pripominjam, da je v Južni Srbiji velika potreba po blagu, ki se pri nas sploh še ne producira, ki pa bi se zamogio z malenkostnimi spremembami v obratu in bi nekatere naše tvornice bile bolje zaposlene. — Naj navedem samo nekaj primerov: priprosto prebivalstvo nosi k opankam bujno šarene nogavice iz čiste volne, katere se močno trošijo in so dosedaj domačega ročnega izdelka ali inozemska importna roba, pletene jopice za žene, krajša kot pri nas, običajno z orijentalskimi vzorci v barvi in njeni sestavi, široki pleteni pasovi kot ovojke okrog ledij v špecijalnih barvah, bombaževe naglavne rute z tiskanimi vzorci, katere se uporabljajo kot ovoj okrog glave zlasti pri Albancih, cin za pomnjenje bakrene posode, špecijalne sladkarije, bisquiti, testenine, čokolada, vendar v že uvedenih etiketah, ratluk halva. Nadalje beli volneni čeki, sveče iz parfima, esenci za likerje, špecijalna steklena roba, cilindri za petrolejke, lepenka za tamošnjo obrt turških obuval, čajno mešanico z uvedeno etiketo itd.

V splošnem se trošijo vsi artikli, katere producira dosedaj naša industrija, vprašanje je samo kalkulacija in z njo zvezana konkurenca, katero vprašanje ne bo težko rešiti pri najnižji kalkulaciji naših producentov in zbiralno službo kosovne robe v Ljubljani, da se odpremlja vagonske pošiljke in se s tem znatno poceni transport. V splošnem je tarifno vprašanje velike važnosti za Skoplje in zasluži špecijalne proučave. Za Solun odpadejo železniški tarifi, ker nam je tu na razpolago pomorski transport z znatno nižjimi tarifi.

V kratkem času mojega bivanja v Skoplju sem opazil sledečo robo, ki se prodaja: bandaže, barve, bicikli, cink, čevlji navadni in luksusni, škornji, gamaše), čokolada, elektrotehnični materijal (zlasti za nizko napetost, žepne svetiljke in baterije), glasbeni instrumenti (špecijelno turška godba), gumijevi izdelki (galoši) kemični izdelki (v splošnem za direktno uporabo konsumu, vendar gnojila ne), klobuki, slamniki, kovinska industrija (zlasti kar spada v gradbeni materijal, kot okovi, armature, kljuke, orodje, pločevina, žeblji, vijaki, žica), razna posoda, noži, žlice, vilice, tehtnice; rinčice, verige, lesena industrija (zlasti za zgradbe), oglje, vozovi (špecijalni) zobotrebci, opeka (izplača se samo strešna), kanditi, papir, lepenka, peči, perilo, pluta, steklo, tekstilna roba (špecijalna za turške moške in damske noše), usnje, vrvi itd. Razvidno je, da se troši po prilici vse, vendar igrajo važno vlogo cene, da smo zmožni konkurence. Povdarjam ponovno, da je potrebna najnižja kulkulacija, da se uvedemo, ker nam vse simpatije do Slovencev ne pomagajo v reelnih trgovskih poslih.

Razvidel sem, da je vsled velike konservativnosti tamošnjih trgovskih krogov absolutna potreba sodelovanja z domačini tako iz informativnega stališča kot še bolj glede prodajne organizacije. Če smo z njimi v zvezi, odpade dolgotrajna doba upeljave in s to zvezana pasivnost podjetja, ker so tamošnji trgovci naši bodoči sodelavci že vpeljani dolge decenije. Absolutna potreba je tudi, če sprovedemo naš načrt, da bi prodajni organizaciji prevzamemo kontrolo in nekako garancijo za pravočasno odpošiljanje naročene robe in pravilne izvršitve naročila. (Tozadevne pritožbe iz diferenc dosedanjih kupčij).

Trgovci v Južni Srbiji so po večini solidni, vendar kot je v trgovini že, se tudi tu najdejo izjeme. Če se sprovede prodajna organizacija in prevzamemo posredovanje v trgovskih poslih in pošlje naš klijent skopljanskemu trgovcu robo na kredit in končno ne prejme dena naše podjetje, četudi ne prevzamemo nikakih materijelnih garancij. Razmišljal sem, kako najti izhod iz te zagate in zasigurati našemu prodajalcu njegove novce za prodano robo.

Možnost nam je dana, najbolje informirati naše tukajšnje pridobitne kroge o tamošnjih ekonomskih prilikah. Važne so tudi informacije glede špecijelnih artiklov, ki se tam trošijo v svrho delne organizacije naše industrije. Naloga naša pa je informirati tudi Macedonijo o naših prilikah in vsled tega je potrebno, da pošljemo enega Slovenca kot sodelavca v Skoplje in ki zamore zaključevati tudi trgovske posle.

Roba se prodaja v Južni Srbiji deloma proti takojšnjemu plačilu, deloma na en do tri mesečni kredit z event. menično garancijo. Možnost je dana našemu producentu, da te menice eskontira event. preskrbi eskontiranje tudi filijala.

Lokal. Za našo filijalo v Skoplju je treba strehe, ker je drugače poslovanje izključeno, iskal sem dalj časa primerni lokal, vendar brez uspeha. Končno se mi je nudil provizorni lokal v centrumu mesta v izmeri od 64 m² prostora. Kot rečeno bi bil ta lokal samo provizoričen, ker se nam bo posrečilo dobiti meseca aprila leta 1925 lep krasen lokal v centrumu mesta z električno razsvetljavo, izložbenimi okni, opremljen z vitrinami in pulti, v izmeri od 170 m² z lepo fasado in je zvezan s suhim magazinom v kleti pod lokalom, v izmeri od 150 m² Ta lokal ima sedaj neka tvrdka za pohištvo z beograjskim in zagrebškim kapitalom, ki se nahaja v prisilni poravnavi in opusti lokal vsled odpovedi hišnega lastnika z incl. marcem 1925. Da dobimo lokal šele meseca aprila ni nikaka izguba, ker sta v Južni Srbiji dve glavni prodajni seziji, spomladanska in jesenska. Jesensko smo že zamudili, za pomladanko pa zamoremo izvršiti vse predpriprave v provizoričnem lokalu z nizko najemnino.

Pozabil sem še pripomniti, da po mojih tamošnjih poizvedovanjih Skoplje samo na lesu troši okrog 1000 vagonov letno, naroča se pa danes, čeprav slabše kvalitete (jelka) iz Srbije, ker so se nekateri trgovci z boljšo kvaliteto (smreka) iz Slovenije izkazali nesolidnim.

Moralna podpora tamošnjih trgovskih organizacij nam je zasigurana samo toliko časa, dokler ne delamo konkurence tamošnji trgovini, to se pravi, da se prodaja samo večjim tvrdkam.

Za to akcijo stvorimo vez, katero je našemu producentu samemu ali makedonskemu trgovcu nemogoče ustvariti in je torej dana potreba.

Velike važnosti za odjem naše industrije je tudi Solun, in sem že dobil potrebne zveze.

— **Vječni ženski problem.** Kako ću održati svoju ljepotu? Svaki odgovor na to pitanje našim damama dobro je došao, ali pravo rješenje je svakome pri ruci: najveća pažnja treba da se posvjeti higijenskoj njezi tijela. — »Lisoform« koji tijelo stalno osvježuje i drži ga čistim, ne smije manjkati u kupaoni moderne žene. — Kupanje, pranje, dnevna intimna toaleta, liječenje rana, pa čak i čišćenje stana, sve se to danas ne može bez »Lisoforma« ni zamisliti. Glavna se odlika toga proizvoda naprama drugim preparatima sastoji u tome, što je on pored svojeg potpunog desinficiranja potpuno neškodljiv.

— **Radio termalno kopališče Laško** je otvorilo zimsko sezono. Uradno konstatirana visoka radio aktivnost naravno toplega vrelca 38½° C. Zdravi reumo, ishias, ženske bolezni in nervozo. Popolna oskrba po zmernih cenah v kopališčnem domu. Za sobe in kopelji 50% znižane cene. Zdravilišče je oddaljeno 5 minut od kolodvora Laško 2659

Stroji za ostrenje svinonikov in luknjaci (Massenlocher) ANT. RUD. LEGAT & CO., Maribor, samo Slovenska ul. 7, telefon 100.

Gospodarstvo.

g **Sadjarji in vrtnarji pozor!** Občni zbor podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva za Maribor in okolico se vrši v nedeljo, dne 28. dec. tl. ob 9. uri predpoldne v vinarski in sadjarski šoli v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Predavanje o zatiranju malega zimskega pedica (zmrzlikarja) prof. Prio!; 2. predavanje o razvoju in izgledih naše sadne trgovine. Fr. Rudl; 3. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika o delovanju podružnice v pretečenem letu; 4. Redukcija števila odbornikov in volitev novega odbora; 5. Volitev delegatov za redno letno skupščino; 6. predlogi in nasveti za redno letno skupščino; 7. nabiranje novih članov; 8. slučajnosti. — V očigled dejstvu, da se je pojavil mali zimski pedic v sadovnjakih mariborskega okoliša v letošnjem letu v ogromnih množinah in preti uničiti naše nasade, je v največjem interesu posestnikov-sadjarjev, da se predavanja polnoštevilno udeleže. Vabljeni so tudi nečlani brez razlike spola. Za člane podružnice je udeležba obvezna.

g **Trte cepljenke, ameriške korenjake in ključe** bo oddajala direkcija drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru za prihodnjo spomladno sajenje: 1. cepljene trte komad po din. 1.50 (laški rizling, šipon ali moslavec, rizling, silvanec, beli bugundec, žlahtnina in nekaj vrst za namizno grozdje); 2. ameriške korenjake komad po din. 0.25 (solonis riparija 1616, riparija portalis, riparija x berlandieri Teleki, rupestris št. 9) in 3. ameriške ključe komad po din 0.10 (istih vrst kot korenjake). Te cene se razumejo brez pakovanja franko skladišče. Naročila morajo biti uradno potrjena od dotičnega županstva, da rabi naročnik sadike za lastni nasad. Prednost imajo siromašnejši vinarji iz mariborske okolice, potem iz Mariborske oblasti sploh in pa tisti, ki so člani Zveze vinogradarjev ali Sadjarskega in vrtnarskega društva. Naročila sprejema imenovana direkcija najdejo do 20. januarja 1925.

Kultura in umetnost.

J. Šorli, Golobovi.

(Novela).

Založila Goričar in Leskovšek v Celju 1924.

Šorli je skušal v tej noveli proučiti dušo našega kmeta in povedati svoje misli o zemlji. Naloga, ki se je prejalislej loti skoraj vsak slovenski pripovednik. Neki notranji vzgon ga sili, da mora podati lastno rešitev te naloge. Kajti ni treba pozabiti, da je vsa naš zgodovina boj za zemljo in da še dan današnji čuti slehrni član našega naroda večalimanj močno kohezijo očetovske grude. Šorli nam je v »Golobovih« podal svoj odgovor na vprašanje o zemlji. Pokazal je silo, ki oblikuje s trdimi zakoni kmečko dušo, s tem pa tudi dušo vsega naroda. Predstavil nam je družino Golobovih, ki imajo četvero otrok: sina Tončka in Petra ter dve hčeri. Hiša je premožna, vendar pa vseskozi konzervativna. Tončka dajo šolati. — Odkod ta prelom s kmečkim duhom hiše, nam pisatelj ni povedal. Fanatično so kmečki, pa vendar hočejo imeti sina gospoda. Tonček se kot dijak zaljubi v zalo Tinico, zahaja k nji v vas in se opaja z ljubimkanjem. Tedaj pa se zgodi, da gre Tinica v Golobovo hišo kot Tončkova svakinja. Poročiti se mora s Petrom. — Pisatelj nas s precejšnjo lahkoto in brezbrižnostjo prepelje skozi Seylo in Karybdo dveh mladih src; Tinica se uda usodi veliko hitreje in lažje nego je bilo dosihdob navadno pri idealnih kmečkih dekletih kot je Šorlijeva junakinja. Tonček bi bil moral v črno šolo, ki pa mu, kajpak ne diši. In glej — oče in mati sta že tolikanj prosvetljena, da mu ne delate sile. Vsi konflikti se tedaj iztečejo tako gladko in mirno, da je kar veselje. Oče še celo zafilozofira s sinom in sin modruje z materjo o gosposkem življenju: hiša Golobovih je nakrat polna novega duha. Sedaj pa se začne ona: stara ljubezen ne zarjavi! V Tončkovem in Tiničinem srcu znova vzplamti gorečа ljubezen, ki kaže blesk prebujene strasti. Toda vsi so na delu, da jo pogase, oba zaljubljenca, Golobova mati in nazadnje še oče. Peter, ki ves čas sluti, kaj se godi v ženinem srcu, kuha jezo in ko zaloti nekega dne Tončka, da drži Tiničino roko, — izgine. V njem se je ohranila stara kmečka grča, trda, neupognjena natura Golobovih. Pravzaprav bi bilo kaj hujšega, če bi se Peter ne bal zaporov. Odpotuje tedaj v Ameriko in pusti Tinico z očetom in materjo na kmetiji. Tonček se izšola, postane sodnik, oče in mati umrjeta in ko nazadnje dobe vest o Petrovi smrti v Ameriki, se Tinica in Tonček vzameta. Zemlja ga je prižela nase. Ni se mogel ločiti od nje. Kmečka kri ga je privedla nazaj na očetovsko grudo.

To je ogrodje Šorlijeve novele. Znani in priznani pripovednik nam je skušal podati sliko vzornega kmečkega življenja, klene značaje kot je oče Golob, dobra srca kot je Golobova mati, poštene vaške lepotice kot je Tinica, v jedru neizprijenega izobraženca kot je Tonček. Snov sama je realistična, toda avtor je pri izdelavi mnogo retuširal, več kot je bilo treba. Tako je slika dobila nekam osladno, neizrazito barvo. Zdi se nam, da so ti kmetje najmanj prestni komedijanti (stari Golob in Tonček na pragu, Tonček z materjo); najbolje pa nam jih je podal avtor na onih mestih, kjer živo vsakdanje življenje, delajo in jedo, jokajo in sovražijo, žalijo in odpuščajo. To življenje nam samo daje popolnoma odgovor na vprašanje o kmečki duši in njenem sožitju s prirodnim zakonom, — z zemljo. Komentarji, ki jih je pisatelj položil tem ljudem v usta, učinkujejo nepristno. Sploh se zdi, da se Šorli ne čuti v kmečkem miljeju dovolj suverenega; povesti in romani iz življenja izobražencev in polizobražencev so in ostanejo še dalje najmočnejši dokument njegove pripovedniške moči.

x **Dr. Ljudevit Pivko: Tožitelj in branitelji.** Peta knjiga zbirk Proti Avstriji — Carzano. Izšla je pravkar za Božič. Kdorkoli je čital prve štiri Pivkove knjige — in malo jih je med Slovenci, ki jih niso! — bo naravno posegel takoj tudi po tej knjigi, ki ima zopet vse prednosti živahnega dr. Pivkovega pripovednega tona. O knjigi še spregovorimo — za danes jo priporočamo vsakomur kot lep duševni užitek ob božičnih praznikih.

Dr. Oetker-jev
vanilin sladkor
Dobi se povsod ali pa v tovarni JOS. REICH Maribor
Svetla glava

Xavier de Montepin:

Skrivnost rdeče hiše.

Roman iz francoskega življenja. 29

Zdaj so se ljudje vpraševali: Čemu pač odbija tudi snubce?

Mari se je dekle zaobljubilo, da se ne bo nikoli poročilo?

Nikakor ne — čujte resnične razloge, ki so jo vodili pri ten sklepih:

Delavka, ki je obiskovala same boljše hiše, se je nehote dvignila nad svoj krog.

Dobila je tak ukus in take pojme, da si je želela živeti lepše, čistejše, čeprav ne razkošno življenje. Tako je vzljubila red in snago, da njena vsakdanja obleka, ki je stala jedva kakih 10 frankov, po okusu in snagi ni zaostajala za obleko kake vojvodinje.

Čez dan je delala za druge, po noči pa je šivala, prala in snažila svojo obleko. —

Po zimi in v poletju je vstajala že ob zgodnji uri. Umila si je obraz in roke v hladni vodi in dolgo česala krasne rjave lase, pa ne iz koketerije, temveč zgolj iz želje, da bi bila kar najbolj spodobna in snažna.

Večkrat je bolj pazila na red in snago kot pazijo milijonarke.

Dobro se je zavedala, koliko sreče je dano delavčevi ženi na deželi, pa najsi je ta delavec še tako marljiv in spodoben človek.

Žena mora voditi vse gospodarstvo in skrbeti za soprogovo obleko, in če bi le-ta bil v tem oziru popolnoma brezbrižen, bi bila morala takšna prijateljica snage, kot je bila ona, obupati nad srečo zakonskega življenja.

Take skrbi so rojile mladi devojki po glavi.

Toda to je bilo še najmanj. Marija je dobro znala, kakšno postane življenje delavčeve žene, če jo obsipa preobilen blagoslov zaroda. Žena popolnoma propade, njena lepota izgine.

Takega življenja pa si Marija Saillandier ni želela.

Ni naša reč, da bi sodili, ali je imela prav ali ne.

XIV. Maurice Chesnel.

Tako je mineval čas. Marija Saillandier se je krepostna kot petnajstletna deklica učakala tridesetega rojstnega dne.

Kakor preje, tako je tudi sedaj živela od šivanke, toda bila je sama, ker so ji stariši že zdavnaj umrli. Pridna delavka ni izgubila prejšnje lepote; dejal bi celo, da so se njeni čari krasno razvili. Nihče bi ne sodil, da je stara več ko dvaindvajset let, tako gladek in čist ji je bil obraz, tako mile jamice je imela na žametnih licih, ki so ji obvarovale vso mladost in svežost. Vzlic temu je Marija izgubila nadejo, da se bo poročila.

Včasih se je tolažila, češ: »kot devica sem živela, pa bom kot devica tudi umrla in sicer zelo stara, če bo Bog dal. Ne godrnjam zoper usodo, celo zadovoljna sem s svojo srečo. Koliko žensk poznam, ki bi bile srečne, če bi se ne bile poročile. Ne pravim, da je možitev zlo, ako najdeš dobrega moža, toda koliko je pač takih?«

Tako je modrovala dražestna šivilja; njen govor pa je bil iskren izraz občutkov, ki so jo v resnici prevevali.

Toliko starih devic, ki so ogorčene nad svojo nesrečo, živi in umira preklinjajoč moške, ki jih niso hoteli čislati, kot so si želele.

Marija Saillandier, ki pa se je udala usodi, je našla moža, dasi ga ni iskala ne pričakovala.

V VeVsoul je prispel visok lep mož, star približno osemindvajset let. Bil je zdravnik in se je pisal Maurice Chesnel. Služboval je pri vojakih v Afriki, kjer je bil ranjen v roko, tako, da so mu jo morali odrezati. Zbog tega je dobil križec častne legije. Ker je bil reven mož, se je nastanil v Vesoulu, nadejajoč se, da bo imel tukaj toliko pacijentov, da se bo lahko preživljal.

Že 38 let je
SARGOV
KALODONT
ZOBNA KREMA
nenadkrilljivo dobra!

Zaman se boriš z usodo...

Po A. Gruzinskem.

Dva mlada moža sta sedela v nedeljo ob šestih zvečer v neki stari hiši in se zelo živahno pomenkovala o ženitvi. Bila sta Jeršov in Svistulin.

— Zares, Bog bi me moral čisto zapustiti, da bi me kako božje bitje privedlo v zakonski jarem. Nisem poznal ne očeta ne matere... No, lahko mi pijuneš v oči, če boš videl, da sem se sparil s kakim babčetom. Teh opic ne čislam nič več kot onegavi hudič cerkvenih kropilnikov. Nikoli nisem občutil nagiba do ženske, nikoli, da veš, bratec! — Jeršov je skočil po koncu. Na obličju si mu lahko bral ironičen izraz.

— Pusti ironijo spoštovani, le kar nič se ne bahaj, — je zamahnil Svistulin z roko. — Besede, same besede. Tu odločuje usoda, ne pa naša volja. Kaj pa je naša volja? Sanje, prah, begotna sapica... Ko prideš do tiste črte, stoj — nobenega usmiljenja s tabo: moraš se ženiti!

— Vraga, če pa ne pojdem preko te črte!

— Kaj ne pojdeš? Ni ga človeka, ki bi se zoperstavil. Dokler se drži kolikor moči daleč od nje, prav; ko pa te usoda sune na nje, se ženiš in vsi angeli nebeški te ne morejo oteti.

— Jaz pa — ženitev? Kaj še! Odkar sem prišel na svet, sovražim ženske. Kot dojenček sem grizel dojiljo. Pozneje sem dobil stotine udarcev po hrbtu, ker sem pretepal deklice v šoli. Spominjam se da je svoje dni zahajala k nam neka Dušanjka z materjo. Kakor hitro sem jih ugledal na dvorišču, — brž sem stekel iz hiše.

— Ne pripoveduj....

— Kakor ti je ljubo: verjameš ali ne. Pred sedmimi leti sem se sprl z najboljšim prijateljem, ker je imel koketno sestro... Govoriš in govoriš z njo, hudobec te lepo gleda, že malo — in bil bi mi zadrgnil zakonsko vrv okoli vratu. Boljše je tedaj, če bežiš proč od grešne prilike...

— Lepo, lepo...

— Pravzaprav ne vidim v ženskah nič prijetnega in kdor jih hvali, je ali prismojen ali pa tepec. Slepari samega sebe in se prepričuje, da je črno belo. Ne, bratec moj, če ima človek tako mnenje in toliko previdnosti, se ne bo obabil.

— Ne reci! Usoda je tu — ne uideš ji, če ona hoče!

— Pa ji bom. O, saj poznam vse ženske zvijače in spletke; ne boj se, da bi vsedel na limanice. Vedem se tako zdržno, da mi ne bo nobena mamica in noben papá sunil homota čez glavo. Ne, jaz ne bom vzdihoval, pa besedičil o čustvih in lizal rok. Mene je preklicano težko loviti. Nekoč mi je jela neka vdova govoriti o slavčkih. Zlodja! Koj sem ugenil, kaj pravzaprav meni s temi-le svojimi slavčki, ki žgole ob večerih. Dal sem ji tak odgovor, da je prebledela in umolknila. Slavčki... pa luna in še druga podobna ropotija... o, saj jih poznamo.

— Vse je res, toda kljub temu bo napočil tisti čas: ne veš ne dneva ne ure.

— Se ne udam za nobeno ceno. Če ugledam kako žensko na ulici, se ji raje izognem; magari da stopim v kak bližnji hodnik. V nedeljo rajše stradam nego da bi stopil k peku, kjer neko vražje dekle prodaje pecivo... Teta mi je ponujala brezplačno stanovanje. Nisem šel tja, samo da bi se bil izognil ženskam. In če mi bo volila po smrti 500 rubljev — jih ne bom vzel, kajti med ženskimi in hudičevimi groši ni razločka.

— Kaj bi tisto! Pride usoda in te zgrabi za vrat!

— Motiš se, če meniš, da se ji udam. Ne in stokrat ne!

Da bi primerno povdaril moč in trdnost svojega sklepa, je Jeršov skočil po koncu in udaril z nogo po majavem podu stare hiše, v čije nadstropju sta sedela. Vrešč — deska se je zlomila, Svistulin in niti utegnil zavpiti od presenečenja, le instinktivno se je bil oprijel okna, dočim je Jeršov izginil skozi luknjo. Padel je naravnost k nogam Kapočke, najstarejše hčeri titularnega svétnika Aljbinošova, blagoslovljenega očeta sedem hčerá. Družina je pravkar sedela pri čaju. Vse je, kajpa, silno presenetila nepričakovana živa prikazen iz višjih sfer. Ko pa je minil prvi trenutek osuplosti in se polegel oblak prahu, je titularni svétnik opazil pod nogami svoje najstarejše hčerke mladega moža. Po stari ruski navadi je jadrno snel s stene ikono in z občudovanja vredno odločnostjo vzkliknil:

— Bodita blagoslovljena, moja draga otroka... Plodita in množita se... bodita srečna! Srečen sem tudi jaz, da lahko... Ana Andrejevna, blagoslovi mladenca...

Do solz ginjeni oče sedmih hčera ni mogel več govoriti. Blagoslov z ikono na Ruskem drži huje od najgostejše smole. Čez nekaj tednov je bil Jeršov zakonski mož.

— Torej vidiš, prijatelj, da se ne moreš boriti z usodo; še slutiš ne, pa se ti odpro tla pod nogami in — smuk v jarem, ki ti ga je dobra usoda že zdavnaj namenila!

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

2775

Cene dopolnjenih steklenic	Štev.	0	1	2	3
	Din	5·—	10·—	17·—	36·—

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega.

Narodno gledališče.

REPERTOAR.

Sreda, 24. dec. zaprto.

Četrtek, 25. dec. ob 15. »Peterčkove poslednje sanje«. (Kuponi). Mladinska predstava. — Ob 19½. »Pri treh mladenkah«. (Kuponi).

Petek, 26. dec. ob 15. uri »Mam'zelle Nitouche«. (Kuponi). — Ob 19½. »Razporoka«. (Kuponi).

Sobota, 27. dec. »Trubadur«. Ab. C. Kuponi.

Nedelja, 28. dec. ob 15. uri »Peterčkove poslednje sanje (Kuponi). Mladinska predstava. — Ob 19½. »Pri treh mladenkah«. Ab. E. (Kuponi).

BOŽIČNI PRAZNIKI V MARIBORSKEM GLEDALIŠČU.

Na Sv. dan dne 25. dec. popoldne ob 15. uri se vprizori kot mladinska igra lepa Golieva Božična povest **»Peterčkove poslednje sanje«.** V tej igri nam slika dramatik v nežno liričnem tonu življenje ubogega, bolnega Peterčka, ki zasanja čudovitolepe sanje: Čarovnik Grčar popelje Peterčka v bajno dvorano, kjer spi kralj Matjaž svojo stoletno slavo. V tretji sliki, ki se dogaja na Sv. večer v gozdu, zapazimo najprej »Očeta Hrasta«, ki je že 200 let star, dalje 100 let staro »Čarodejko - Bukovo« in prekrasno »Meglico - Krasotico«, ki krasi gozd za Božični večer. Potem nas preseneti roj palčkov gozdnih prebivalčkov. Vsi s Peterčkom pričakujejo Jezuščka. Ko odbije polnoči, se razsvetli Božično drevo in Jezušček s spremstvom — z angeli, z Marijo in Jožefom — nastopi. — Ves gozdni zbor zapoje Božično pesem: »Tiha noč, blažena noč...« V četrti sliki Peterček umre in Jezušček pride ponj ter ga odvede v nebesa k njegovi umrli mamici. — Ta mladinska igra bo lepo božično darilo za vse male, pa tudi odrasli bodo uživali ob lepih spominih na one dni, ko so že sami sanjali o zlatih gradovih. — **Zvečer istega dne ob 19½.** se bo vprizorila vedno priljubljena in zabavna operета **»Pri treh mladenkah«,** ki je še vedno ena najprivlačnejših operet našega gledališča. Zasedba vlog je od lanske nekoliko spremenjena, radi česar bo predstava tudi s tega stališča zanimiva.

V petek, dne 25. dec. na Štefanov dan popoldne ob 15. uri bo zadnjič v tej sezoni operета **»Mam'zelle Nitouche«.** Zvečer istega dne pa se vprizori Sardou-Najac-eva veseloigra **»Razporoka«,** ki je pri vseh dosedanjih vprizoritvah občinstvo zelo zabavala. V tej komediji se na duhovit način razpravlja o zakonski ločitvi oz. o zakonu, o ločitvi, njenih posledicah itd. Komedija je pisana v duhovitem, zabavnem, lahko umljivem tonu in ima s svojo iznajdljivostjo gledalca do konca v oblasti. — **Za vse predstave v božičnih praznikih veljajo kuponi.**

Lajni, svilasti lasje,
po rednem umivanju glave z
„Elida" Shampoonom!

Podpirajte obupane slepe in darujte „Podpornemu društvu slepih".

Ubiranje glasovirjev in vsa v to stroko spadajoča popravila prevzame hitro in po ceni Franc Saveršnik, Einspielerjeva ulica 26. 2808

Na prodaj posestvo v Sp. Radvanju štev. 35 radi starosti prav po ceni. Vpraša se pri posestniku. 2952

Specerijsko in kolonijalno blago ter deželne pridelke
na debelo nudi po najnižji ceni 1619
Miloš Oset
Maribor, Glavni trg.

Flor nogavice
Din. 38·—
Anica Traun, Maribor
Grajski trg 1.
2177

2858
ČAJNA ROČKA
„popolni"
ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI IN OBENEM NAJFINEJŠI

MALA OZNANILA.

Pohištvo

Lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi Šarcer in drug, Maribor, Vetrinjska ulica štev. 2. 106

Pisalni stroji:
2 Empire
2 Ideal
1 Yost XX
1 Smith Premier
1 Noiseless
in mehanično popravljeni posamezno ali en bloc pri MEHANIKU IVAN LEGAT, Maribor, Vetrinjska ul. 30, telefon int. 434. 2 967

Dobro ohranjen **National Register** blagajna se kupi. Naslov pove uprava. 2962

Malo posestvo na deželi je na prodaj v zelo lepem stanju, z jesensko setvijo, pripravno za eno družino, v bližini postaje Cirkovce in po precej ugodni ceni. Oglasite se pri Valentin-u Wutolen Mihovce st. 73, Cirkovce. 2963 2—1

Lepa sobica z ali brez hrane se odda solidni gospodični. Vprašati v tobakarni Grajski trg. 2886 2—2

Hiša na prodaj v sredini mesta Maribora stanovanje takoj na razpolago 2 sobi in kuhinja z električno razsvetljavo sposobna za vsako obrt. Cena 65.000 Din. Naslov pove uprava. 2956

Kompanjon tih ali javen se išče z novim letom za jako dobičkanosno večletno podjetje z vložkem do Din 50.000 proti 5% obresti ki se izplačujejo pri vsakomesečnem obračunu. Varnost zasigurana. Ponudbe pod „Industrija Maribor" na upravo lista. 2872 2—2

Trgovska hiša na deželi v mariborski okolici, enonadstropna, novodobna, v dobrem stanu, ob okrajni cesti poleg cerkve in šole, gospodarsko poslopje, skladišča, vrt, 2 orala travnika se radi preselitve proda. V hiši je dobro uvedena trgovina z mešanim blagom, poštni in brzojavni urad, tri lepa stanovanja, od katerih je eno s 3 sobami ter kuhinjo takoj na razpolago. Tudi trgovina se z blagom vred proda pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe pod „Trgovska hiša 1875" na upravo lista. 2873 2—2

Priporoča se čevljarska delavnica **Ivan Pirc,** Koroška cesta št. 1. prevzema vsa dela v to stroko spadajoča, in izvršuje hitro in po najnižji ceni. 2960

Za izdelovanje vsakovrstnih pletenin po ugodni ceni se priporoča **strojna pletarna,** Splavarska ulica 6. 2954 8-1

Vsaka gospodinja
je najboljše postrežena s svežim blagom in konkurenč. cenami pri tvrdki
A. Požar
Maribor, Gosposka ul. 4.
Ako ne verjamete, poskusite

Vedno sveže
kranjske klobase
kakor tudi drugo špecerijsko in kolonijalno blago nudi najugodneje
Franc Vrhunc
Maistrova ulica 17. 2814

Ihl & Kühar
modna in manufakturna trgovina 2421
Maribor, Aleksandrova cesta 9.

Čitajte in razširjajte povsod naš list „TABOR"!

I. grafični umetniški zavod
MARIBORSKA TISKARNA D.D. MARIBOR
TELEFON: 24 JURČIČEVA UL. ŠT. 4

PREVZAME VSA V TO STROKO SPADAJOČA DELA V ENI IN VEČ BARVAH
ZMERNE CENE! TOČNA POSTREŽBA!
NAJVEČJE PODJETJE TE STROKE NA BIVŠEM ŠTAJERSKEM!

Pohištvo 2779

Spalne, jedilne sobe, kompletne kuhinje se prodajo radi opustitve prodajnega lokala

po lastnih cenah

Mizarstvo Šercer in drug Maribor, Vetrinjska ulica št. 2

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

r. z. z o. z.

Maribor, Frankopanova ul. 2

obrestuje vloge tudi na manjše od **8-10%** po dogovoru envent. več.

Daje stalne blagovne kredite proti nizki obrestni meri 6—10% za nakup robe direktno pri trgovcih. — Odplačila blagovnih kreditov mesečno samo pri zadrugi.

2431

PERHAVEC & VALJAK

tovarna za izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov

v Mariboru, Meljska cesta št. 3

Priporoča predvsem svojo veliko zalogo **najizbornejšega Vermuta**, od najslovitejših zdravnikov kot splošno in najučinkovitejše sredstvo proti različnim notranjim boleznim ter zlasti rekonvalescentom in slabotnim priporočenega. Poleg tega se dobe in so vsak čas na razpolago najrazličnejši likerji, rum, slivovic ter sirupi, vse najboljše kvalitete. Zahtevajte cenike. 2060

Vinski potnik

prvovrstna moč, dobro vpeljan v Mariboru in okolici, zmožen slov. in nemškega jeika se išče za veliko vinsko veletrgovino. Ponudbo je poslati z navedbo referenc in zahtevki plače, potnine i. t. d. na upravništvo lista pod „Stalna služba 10.000"

Volna, trikotaža, perilo, nogavice, dežnike, palice, kovčeke, ročne torbice, parfumerija, galanterija, drobnina, igrače, šolske potrebščine itd.

Vse potrebščine za šivilje in krojace po najnižjih cenah.

GASPARI IN FANINGER, MARIBOR

Aleksandrova cesta štev. 23

Najboljša in najcenejša darila

za Božič in Novo leto se dobi samo v galanterijski trgovini 2759

Josip Mlinarič, Glavni trg 17

Pri nakupu od 100 Din dalje 5% popusta!

Sladkor najcenejši

in sicer:

kocke . . . . . Din 16·50
kristal . . . . . „ 14·50

v podružnici

JULIO MEINL D.D.

Gosposka ulica 7. 2847

Posetite trgovinu!

B. VESELINOVIĆ & KOMP.

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 26.

Ima veliki izbor: Košulja, kragua, sve sorte čarape, šešira, čepica, triko spodnja rublje, vunene trikotaže, šalova i bluza, svilenih kravata. Fine francuske parfumerije: Coty, Hubigan, Gibs, Botot, Zermandie Piver, Simon Boger, Golet, Kol. vode 4711 i Mari a Farini, finih sapuna, Puder, Kaloderma, Odola i druge robe dobijete dobru robu i solidne znižane cijene.

Od oktobra t. g. nov princip uveden. 2735

Mala zarada **Veči obrat**

NA OBROKE,

Manufakturo in konfekcijo, obleke po meri za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice proti ugodnemu odplačavanju na obroke dobite edino-le pri tvrdki 2770

Davorin Johan in drugovi

družba z o. z.

MARIBOR, Vojašniška 2, pisarna Gregorčičeva 1.

FRANJO FERK

SEDLAR IN LAKIRNIK

MARIBOR, Jugoslovanski trg 3.

VSAKOVRSTNI VOZOVI V ZALOGI 2924

Solidna postrežba! Zmerne cene!

STROJEPISNI ZAVOD

H. KOVAČ 2927

MARIBOR, KREKOVA ULICA STEV. 6

JOSIP NEGELE, MARIBOR

CANKARJEVA ULICA ŠTEV. 26

priporoča svojo zalogo premoga: trboveljski, ladanjski in velenjski. Mehka in trda drva. 2929

NIZKE CENE NIZKE CENE!

BL. ROGINA VDOVA

KRZNARSTVO 2925

Maribor, Gosposka ulica št. 25

kožuhovina, izdelovanje čepic, najcenejša popravljalnica za kožuhovino.

Galoše in snežene čevlje popravi edino strokovno I. JUGOSLOV. POPRAVLJALNICA

MARKO NERAT

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 57

(POPREJ SLOVENSKA ULICA ŠTEV. 12)

NABIRALNICA POPRAVIL:

ANICA TRAUN 2922

GRAJSKI TRG ŠTEV. 1

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi 2928

FRIDERIK ZINAUER

izdelovanje štampiljk

MARIBOR, Aleksandrova cesta 43 (dvorišče)

Damski modni salon 2930

Mina Šunko — Mrozek

MARIBOR, Wildenrajnerjeva ulica štev. 8/II.

MODERNO! ELEGANTNO! POCENI!

RESTAVRACIJA PUNTIGAM

MARIBOR, MLINSKA ULICA ŠTEV. 23.

Izborna vina, dobra meščanska kuhinja. Na novo predelani prostori, dvorana za družbe! Glasovir gostom na razpolago. 2926

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želimo vsem našim p. n. odjemalcem

Parna pekarna

Strausgitl dediči in drug

Glavni trg št. 9 2865

Popolnoma zastonj ne dobite

nikjer toda po zelo ugodni ceni dobite emajlirano posodo, znamke „Herkules" težko in lahko, češkoslovaškega proizvoda, pločevinasto in lito posodo porcelanasto, kamenito in stekleno robo najboljše vrste edino le pri znani domači tvrdki

A. VICEL, MARIBOR

Glavni trg št. 5. 1716

Halo

Dospelo pristno črno **dalmatinsko vino** kakor tudi belo in **proseko.** Garantirano pristno samo v

dalmatinski kleti

Maribor, Barvarska ulica št. 3

En gros 2970 En detail

Najprimernejša

božična in novoletna darila

za praktično vporabo: **damske torbice, torbice za potovanje, spise, šole, tobak, smodke, denar itd.**

se dobi v največji izberi pri

Ivan Kravos, Aleksandrova c. 6.

Lastna torbarska delavnica: SLOMŠKOV TRG 6.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi cenj. odjemalcem

RUDOLF MONJAC 2965

čevljarski mojster Jurčičeva ulica 9.

OBČNA ZAVAROVALNICA

ASSICURAZIONI GENERALI V TRSTU

GLAVNI ZASTOP **MARIBOR** 2620

Leta 1923 izdano **22.440** življenskih polic za kapital preko **dvatisoč** miljonov Dinarjev.

Dovoljujem si naznaniti cenj. občinstvu, da sem otvoril na novo preurejeno trgovino z mešanim blagom v Mariboru, **Slovenska ulica štev. 16,** ter nudim cenj. občinstvu vedno sveže specerijsko, kolonijalno in delikatesno blago po najnižjih dnevnih cenah.

Postrežba točna in solidna. Na željo se dostavi tudi na dom. 2964

Za obilen obisk se najtopleje priporoča

M. Kert-Grzej

SAVA

OBCNA ZAVAROVALNA MARIBOR

ALEKSANDROVA CESTA 42

požar	lom stekla	lom strojev
vlom	toča	nezgode
avtotriptik	avto kasko	jamstvo.

2923

Preseljeno naznanilo!

Cenjemu občinstvu naznanjam, da sem preselil mojo delavnico iz Tattenbachove ulice štev. 23 v 2961

Vetrinjsko ulico 26

ter prosim, da se blagovolite obrniti na zgornji naslov

Franjo Karba, Vetrinjska ulica 26

obl. konc. uvoditelj vodvodov, galanterijsko in stavbeno kleparstvo

Za zimo so najboljši - ceniki brezplačno

KARO-ČEVLJI

MARIBOR Koroška c. 19 2752

JOSIP MISLEJ
PEKARNA
Maribor, Koroška cesta št. 21

IVAN KROIS
ČEVLJARSKA OBRT
Maribor, Koroška cesta št. 18

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Makso J. Vizjak
trgovina z mešanim blagom
Maribor, Frankopanova ul. 1
in se priporoča nadaljnji naklonjenosti! 2947

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
JAKOB LAH
Maribor - Glavni trg štev. 2
in se priporoča nadaljnji naklonjenosti! 2947

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
M. Naveržnik
trgovina usnja in čevljarskih potrebščin
Maribor, Aleksandrova c. 16
in se priporoča nadaljnji naklonjenosti! 2947

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
J. LAUFER
kolonijalno in specerijsko blago, hišna in kuhinjska oprava
Maribor, Aleksandrova c. 23
in se priporoča nadaljnji naklonjenosti! 2947

Vesele božične praznike in srečno novo leto želita vsem svojim cenj. odjemalcem
Adolf in Marija Kos
trgovec z južnim sadjem
Maribor, Glavni trg 4. 2866

Vesele božične praznike
želi cenjenim odjemalcem
ANTON TAVČAR
tovarna mesnih izdelkov Maribor, Jurčičeva 3.

Velika izbira
praktičnih in najcenejših
božičnih in novoletnih daril
kakor: manikure, ročne, potne opreme, kovčeki, dežniki, palice, galanterija, srebrnina, jedilno orodje, parfumerija, družabne igre
IGRAČE.
Poseben oddelek za moško perilo: bele in modre srajce, spalne srajce, spodnje hlače, žepne rute, ovratnike, samoveznice, nogavice, rokavice, dokolenice, trikotaža, jumperji, sweaterji i. t. d.
2848
Velika izbira okraskov za božično drevo!
Gaspari & Faninger
Maribor, Aleksandrova cesta 23

Tovarna vijakov
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova 12
Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija. 2483

Lepe božične kolekcije!
* * Najnižje cene! * *
„Sana" tovornica čokolade
Hoče pri Mariboru
se priporoča za dobavo vseh vrst čokoladnih izdelkov, kakor mlečna, grenka, fina topilna, za kuho, kavarniška etc.
2314

Lesenо pohištvo
Železno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Postelja oprava
Preproge
Zavese 1818
Blago za pohištvo
Posteljno perje
po izvanredno nizkih cenah v zalogi pohištva
Karol Preis
Maribor
Gosposka ulica št. 20
(Pirchanova hiša)
Svoboden ogled
Cenik brezplačno!

Tovarna kanditov
Fr. Rozman & Co.
Maribor, Aleksandrova c. 57
priporoča svoje priznano dobre bonbone

Ne pozabi naročnino!

SUHOR
Besedilo zaščiteno! Besedilo zaščiteno!
je
prepečenec izvrstne kakovosti
Dobi se v večjih pekarnah, v specerijskih in delikatesnih trgovinah
Specialiteta za božično namizje! Cena zavitku 8 Din
2885

TRGOVINA STEKLA IN PORCELANA
steklarska delavnica

Cene nizke! Postrežba solidna!
Edina slovenska tvrdka te stroke v Mariboru.
IVAN KOVAČIČ
MARIBOR
Koroška cesta št. 10 801

Lastnik in izdajatelj: Konsorcij »Tabora«. Glavni in odgovorni urednik: Vekoslav Spindler. — Tiska Mariborska tiskarna d. d.